

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hétre 3 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hétre 3 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
6-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitólár sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és osztrák egyenlő
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 222.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Résevény-
Társaság.
József főherceg-ut 27. sz.
TELEFON-SZÁM: 131.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, június 25.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Automobil-kereskedés Arad városához. Csak szigoruan!
- A vashidak.
- Miért nem sürgős?
- Igazgató-változás a brádi aranybányánál.
- Megkezdődött az adókvetés.
- A perzsa tüzfészek.
- Ujabb kísérlet a lóvasut koncessziójának meghosszabbítására.
- A vizsgák.
- Arad megye: gyenge középtermés.
- Fejérpataky László az aradi kulturpalotáról.
- Városi automobil garázs.
- Hivatalos óra: nyolctól kettőig.
- Tárca: Az amerikai elnökválasztás.

Automobil-kereskedés Arad városához.

Arad, június 24.

A műkedvelés ördöge nem hagyja nyugton a várost. A műkedvelő alatt tudvalevően azt kell érteni, aki mindig más-sal akar foglalkozni, mint a mi a mestersége. És a legelőször olyasmivel, amihez nem ért. És minél kevésbé avatott benne, annál szenvedélyesebben ragaszkodik hozzá. Akár a miniszterek a versíráshoz, — mondhatnók néhány élő jelesünket például használva.

Arad városa amatőr-kereskedő akar lenni. Bizonyára azért, mert tán egy város se kötött olyan rossz üzleteket a múltban, mint a nyolcvan százalékos pótdadó klasszikus földje. Egyszer városi kertészetet akart csinálni, — most pedig automobil-vegyeskereskedést. Az üzlet két-

ségen kívül be fog a törvényszéknél jegyeztetni, az üzletvezetője pedig a gép-üzemek igazgatója lesz. Elve a nagy forgalom és majdnem semmi haszon lesz, a mely azonban még mindig súlyos ezereket fog a város jövedelmei közé taszítani.

Annyira nem nézzük le az üzletfogalmat, hogy azt se mondjuk: a város méltóságával nem illik össze, hogy kereskedjék. A következményeitől se tartunk. Amikor például egy földbirtokos így fog kiromkodni: „Ordög bujjék abba az Arad városába, de becsapott ezzel a 42 H P Mercedes-szel!” Vagy amikor az előkelő financier ezzel küldi el az inasát: „Es mondja meg a polgármesternek, hogy ha a város nem liferálja holnap azt a pneumatikot, egy megbízhatóbb üzletbe fogok menni!” Vagy pedig amikor a városi fő-ügyészt az automobil-gyárosokkal szemben felmerült differencia pörök fogják lefoglalni. Ezzel nem törődünk. Az üzlet: üzlet, — s ha a város boltos akar lenni, akkor kezeit csókolomot kell mondania a nagyságának és karsamadinert az ural-
vőknek.

Hanem az a kérdés: mivel szabad a városnak, mint a polgárok összeségét képviselő valaminek kereskedni? Olyasmivel, amivel az összes polgároknak legtermészetesebb közszükségleteit elégíti ki, s amivel ezek fogyasztását a polgárságra nézve minél olcsóbbá teheti.

Adjon el a város: vizet. Olcsón, — igen, olcsón, mert az egymagában kevés öröme a polgárságnak, hogy a vizet nem

angol vignetta alatt, hanem városi bárcával kapja, és hogy a csapok fölött nem a részvénytársaság, hanem a gépüzem-igazgató a főparancsnok. Adjon el vil-lanyt, gázt, sőt adjon el húst is, még pe-dig nem kizárólag tengeri halak formájá-ban. Ha a város ezekben a cikkeken nyit boltot, mindenki örömmel fogja fo-gadni, s mi, az egyszerű újságosok két kézzel adjuk ehhez az üzleti siker egyik legjelentősebb kellékét: a reklámot.

Ellenben a város automobil-garage-t akar nyitni, és az ehhez való kellékek bizományi eladásával foglalkozni. Kétsé-
gen kívül nem azért, mert a város pol-gárságának általános és elodázhatatlan szükségét képezi az automobil és ennek kellékei. Nem. Aradon, sajnos csak igen kevesen vannak, akik huszezer vagy negy-venezer koronáért ilyen csecsebecskéket vásárolhatnak. A város tehát azért nyitja a boltot, hogy ezzel magának jövedelmet szerezzen, és hogy — amint ezt nyiltan kezdik bevallani — az autobusz-közleke-dés esetleges deficitjét fedezzék.

Hát: ez az egyetlen ok, amelyért a városnak nem szabad üzletet nyitni. Mert ugyanezen ok miatt a város minden egye-bet eladhat — a selyem-jupontól kezdve az estornyélig, — hogy a nyolcvan szá-zalékos pótdadót mérsékelje. És akármennyire sóvárogva óhajtuk, hogy ez sikerül-jön, s ha az ördöggel is szövetkeznénk e magasztos cél érdekében: azt mégse ki-vánjuk, hogy a város kereskedjék. Hiszen, ha a város keresni akar, mért vág a bol-tosok mesterségébe s miért nem igyek-

Az amerikai elnökválasztás.

*

November ötödikéig: rengeteg idő. S az amerikai Egyesült Államokban már most ég a novemberi eseménynek: az elnökválasztásnak előre vetett láza.

És a különös izgatottságot is az amerikai ember természete magyarázza meg. A yankee minden tettét a különlegesség jellemzi. Külön-leges étel, ital és ruházatának megválasztásá-ban, de különleges rendszert alkot szokásaiban, nemzeti ünnepé yeiben is. S így csak követke-zetes marad magához, ha politikája is eltér a más politikájától.

Rengeteg sok pártárványt van Észak-Ame-rika Egyesült-Államában. Am a republikánus és demokrata párt mellett csak a Labor (mun-ká-) párt jöhet számításba. Ez a három párt minden négy évben hűségesen kijelöli elnök-és alelnökjelöltjeit, de uralomra csak a repub-likánus vagy a demokrata jelölt jut. De több-ször megtörtént, hogy a Labor párti igen szép számu szavazatot nyert s az elnöki székbe gyakrabban kerül a köztársasági párt jelöltje.

A republikánusok mostani elnökjelölésénél — amint már jelentettük — Hugues és Cor-telyon ellen Taft Howard Vilmos, a jelenlegi kormány hadügyminiszterét republikánus elnök-jelöltnek már kiküldötték és Byran, az örökös demokratajelölt július 7-én, a demokraták gyű-lésén kerülhet csak szóba. Amde még Ameri-kában valakit kijelölnek a leghatalmasabb köz-

társaság jövendő fejének, a nagyfejű, nagyha-talmu delegátusok főgyűléseket tartanak.

Taft William-ot már most az Egyesült-Államok elnökének tekintik s az amerikai sajtó már javában anekdotázik róla. Roosevelt leendő utódja ügyvéd. Az apja is az volt Ohióban. Fiatalon nősült és igen takarékosan élt. A családjával éveken át egy faházikóban lakott. A szunyogokkal folytatott küzdelmeit legkedve-sebb emlékei közé sorolja. Ha nem tudott alud-ni, órák hosszat cipelgette a kerében két gyer-mekét. Legidősebb fia egyetemi hallgató, le-nya odahaza van az anyjánál. Károly nevű fia, ki most tizenegy esztendő, elkísérte őt világ-körüli útjában, amelyet hadügyminiszteri min-
kiküldetésben tett meg. Ezen az utazásán volt látogatóban a cárnál és a mikádónál. Az utra nem vitt el magával egy kísérőt sem és maga ügyelt a flacsokjára is, aki sok kópéságot művelt.

Taftról az öcsöze beszél, hogy mennyire étkes ember. Orvossal tanácsára reggelenkint hat órákor kel fel és óriási étvágygyal regge-lizik. Hogy ilyenkor mennyit eszik, el sem hinné az ember. Ha az ideje engedi, tíz mér-földes sétára indul és utána farkaséhséggel ül az asztalhoz. Hogy lesóványodjon, szorgal-masan sportol, de azért testsúlyvesztési ered-ményt nem ér el, mivel úgy megéhezik, hogy a szolgái félnek tőle. Mikor felkel az asztaltól, azt mondogatja, hogy mégsem lett volna szabad annyit ennie, hogy másnap koplalni akar és csak kutyaérett — így nevezi a barna blszkvi-

tet — szolgáljanak fel neki. Persze a fogadal-mat igen riúkn tartja meg. Azonban nemcsak nagy evő, de serény dolgozó is. A reggel hét óráról éjféli tizenkettőig elhuzódó munkaidő gyakori eset nála. Nyolc évig elnöke volt az ohiói ítélőtáblának.

Ő ítélkezett az 1894-dik évi nagy sztrájk ügyében is. A vasutasszövetség kimondotta, hogy minden olyan vonatot feltartóztat, amely Pullmankocsival van ellátva. A mozgalom ve-zérét, Phelan-t vád alá helyezték. A pör izgal-mas hangulatban folyt egy hétnél is tovább. A sztrájkolók azzal fenyegették Taft-ot, hogy nem fog élvé eltávozni a tárgyalási tereméből, ha elítéli Phelan-t. És az elnök hat havi börtönnel sújtotta a vádlottat. Olyan erélyesen vi-selkedett a pör utolsó perceiben, hogy nem történt semmi bán ólása és a sztrájk hamarosan megszűnt. Világkörüli utja alkalmával hosszasan időzött a Filippi szigeteken, ahol első sorban megismerulta a spanyol körítáncot. Ezzel határtalan módon megkedveltette ma-gát a lakószéggel. Négy év óta hadügymi-niszter és ez a kis idő számos kiváló csele-kedetre volt neki elegendő. A gunyveve: *General Miliby Bill* — aminek az értelme rokon a mindeneseleány fogalmával. Ez a legjobban jellemzi a buzgalmát és sokoldalú tevékeny-ségét.

A főgyűlésen kiáltják ki azt a szerenczés halandót, aki a pályabérért versenyezhet. Két főgyűlés tartása után mondják ki azt a két ka-pacitást jelöltnek, akiket a tisztségre méltónak

szik egyéb haszonhajtó ipart vagy foglalkozást üzni?

A válasz erre alighanem az lesz, hogy Aradon automobilos bolt eddig nincsen, a város tehát ebben nem csinál senkinek se konkurenciát. De hát nem is ez a fő. A hübnere a dolognak az, hogy a város szervezeténél fogva az ilyen üzlet vezetésére nem alkalmas és ha speciális viszonyokról kell szólni, azt is kimondhatjuk: egyáltalán nem bizunk abban, hogy a város automobil-üzlete prosperálni fog. Az elmélet hiába mond ellent. A fogyasztási szövetkezetek is ugyanolyan elméletek alapján dolgoznak, mint a kereskedők s a kereskedő a legtöbb esetben mégis keres, míg a fogyasztási szövetkezet többnyire megbukik. A város automobil-üzlete is azért nem fog menni, mert sem a város, sem az üzem bizottság, sőt ha megengedi, az üzem-igazgató se kereskedő. Ez az egésznek titka. Nem szólva arról, hogy a város nem vehet magára olyan kockázatot, amely még a bizományi üzlettel is együttjár.

Ha attól lehet, vagy kell félni, hogy az autobuszok deficitben fognak gázolni, egyszerűbb mód van annak ellensúlyozására. Ne indítsák meg az autobuszt, s legyen a veszteség több, mint amennyibe ezek a drága szerszámok kerültek. Azonban ne igyekezzenek ezt a deficitet olyasmivel palástolni, ami nem tartozik a város hivatásához, ami igen rossz precedenst jelent és ami, ha az autobusz-közlekedés nem prosperál, a deficitet csak növelni fogja, ha pedig jövedelmet hoz, azt is megeszi. Az üzleti szellemet pedig elégítse ki a város azokban a cikkekben, amelyek eladására újból felszólítjuk, s amelyekről fonnebb szóltunk.

Aerenthal Kossuthnál. Aerenthal báró külügyminiszter hétfőn meglátogatta Kossuth Ferencet Karlsbadban. Ma azt írják Karlsbadból, hogy a külügyminiszter még aznap tovább utazott Marienbadba állandó tartózkodásra, hová Ferenc Ferdinánd trónörökösét is várják.

tartanak. Két jelöltnek mindenesetre kell lennie. Már a szokás is így kívánja.

A főgyűlések helye az idén: Chicago (Illionis) és Denver (Colorado) A főgyűlést nemzeti konvenciónak (national convention) hívják. A republikánusoknál a delegátusok szótöbbsége elegendő, míg a demokratáknál a delegátusok kétármad többsége szükséges.

A magyarországi politikuskok előtt bizonyosan új lesz, hogy miként dolgoznak amerikai kollégáik. A nemzeti főgyűlés egy bizottságot választ (national committee). Minden állam, minden territorium (nálunk megye, község) egy egy bizalmi emberével, küldöttjével képviselteti magát a főgyűlésen.

A nemzeti konvenció hat hónappal a választás előtt történik, még pedig úgy a republikánus, mint a demokrata-párt küldöttjével más-más helyen gyűlnek össze. Így a republikánus pártiak már június 16-án meg is tartották, mint ismeretes, Chicagóban, míg a demokraták július 7-én tartják einökjelölt konvenciójukat. De erre a nagy aktusra sok pénzre van szükség, mert a delegátus mesterék ugyancsak sok pénzt elköltenek. Hiába a politika nagy pénzező Moloch a Liberty földjén is.

A konvencióhoz szükséges százezreket a pártok vezető emberei adják össze. Chicagóban az idén a város kereskedői nem kevesebb, mint 100.000 dollárt adtak. Hja, ez emell a város forgalmát és tekintélyt is kölcsönöz. A delegátusok fizetésén kívül kell a pénz a terem ki-bérlésére, a plakátokra, a belépőjegyekre, no

Csak szigoruan!

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Budapest, június 24.

Egészen tele a folyosó s az ülésterem is úgy tesz, mintha a koalíciónak valami nemzeti ünnepet kellene ülnie. A sürgősség kedvéért, a legismeretlenebb vidéki arcok is megjelentek. Egész csomó olyan képviselő is eljött a pártelnökök hívó táviratára, akiknek gomblyukában ott a tulipán. Ezek, ugyilatszük, azóta nem jártak Budapesten, mióta szép csöndesen — kiment a divatból ez a szép piros virág.

A folyosókon az a hír, hogy déli egy óra felé nyújtják be a sürgősségi indítványt. A tegnapi kudarcot a többség azzal akarja kiköszörülöi, hogy impozáns számmal jelent ma meg. Lehetnek vagy kétszázan. Érdekes, hogy a vidékről vagy harminc távirat érkezett déli előtt a kormányparti képviselőkhöz. Ezekben a válaszók arra figyelmeztetik őket, hogy okvetlen a szeszadójavaslat ellen szavazzanak. Két urnak azonban nehéz engedelmeskedni...

Az ülésen Iusth Gyula elnököl.

A jegyzőkönyv hitelesítés után Thorotzkay Miklós gróf felolvassa az indítvány és interpellációs könyvet. Az interpellációkra fél háromkor tér át a Ház.

Napirend szerint következik a szeszadó javaslat folytatólagos tárgyalása.

Suciu János román nemzetiségi az első szónok. A javaslat hibáit sorolja fel. A legsérlemesebbnek tartja a kisüstösök érdekelnek elhanyagolását. Ez a kis embereket sújtja. Különösen személyes tapasztalataiból beszél, amikor azt állítja, hogy a javaslat idevágó rendelkezéssel egész vidékeket fog a végremlásba dönteni. A főzők helyzete eddig sem volt valami rózsás, így is általános volt a panasz, a javaslat után most végleg elvágja a kisüstösök boldogulásának útját. Éppen ezért nem fogadja el a törvényjavaslatot.

Benjamin János horvát nyelven beszél a javaslat ellen.

Grahovácz Mirkó szintén horvátul szólal fel. A javaslatot nem fogadja el.

Bozóky Árpád a következő szónok: Nem fogadja el a javaslatot, mert mostohán bánik a kisüstösökkel. Már eddig se volt érdemes törköly pálinkát főzni. A tüzelő anyag és a szállítási költség jóformán felemésztette az egész hasznot.

Nagy György: Hol van a miniszter?

meg a lapoknak, melyek a párt mellett dobolnak.

A delegátusok városuktól egyenes megbizatással jönnek a főgyűlésre, mert ottthon a city- vagy contry-ban már hetekkel előbb megállapodnak a jelölt személyében. Egy delegátusnak sem szabad eltérni az állami konvención megjelölt személyétől, mert amelyik delegátus ezt tenné: annak egy lynchjustis a jutalma. De a küldötteknek nincs is szükségük a színváltozásra, mert a rövid párnapra, ameddig a főgyűlés tart: 150 dollárt kapnak fejenként és ezenkívül dolguk becsületos végzéseért állami (city vagy contry) jutalmat kapnak. Az amerikai becsületoson megdolgozik a politikában is, mert tudja, hogy becsületos fizetésben lesz része.

A főgyűlésen a szavazás az államok betűrendje szerint történik. A delegátusokat névszerinti szavazásra szólítják fel. Az einökjelölés eredményét a szavazatok összeszámitása után a konvenció megválasztott einöke négy öt napi tárgyalás után hirdeti ki ünneplésen.

De a tulajdonképeni einökválasztási mozgalom csak a konvenció lezajlása után vessz kezdetét. A konvenció managerjel (vezérel) június 16-tól, illetőleg július 7-ig, azután november 5-ig, az einökválasztás napjáig, minden lehetséges és lehetetlen módot megkísérli, hogy a népválasztók az ő jelöltjüket segítseék diadalra.

Farkasházy Zsigmond: Hát az előadó?

Elnök (csenget.) Figyelmezteti a közbeszólókat, hogy ne zavarják a tárgyalást.

Bozóky Árpád: A szövetkezeti szeszadót sem tartja célszerűnek. Felesleges és hiábavaló szövetkezeti szeszadót felállítani ott, ahol allig tud egy vagy legfeljebb két kisüstös megélni. Foglalkozik Kunszentmárton szeszadót viszonyával, amelyre a mondottak szintén ráillenek. Egy kisüstös van az egész környéken, az is allig tud megélni.

Egy hang: Meghalt a többi?

Nagy György: Es statisztika, itt viccel nem lehet elütni a dolgot.

Bozóky Árpád: Nem fogadhatja el a javaslatot azért sem, mert ez a kormány, amely átmeneti kormánynak szereti nevezni magát, programjában egyáltalán nem szólt adóemeléstről. Most pedig egyszerre előállnak a szeszadóval. Nem fogadhatja el, mert ez összefügg a létszámemeléssel.

Elnök: Ne tessék eltérni a tárgytól.

Bozóky Árpád: A krótaemelés...

Elnök: Másodszor figyelmeztetem, hogy ne térjen el a tárgytól, mert megvonom a szót.

Bozóky Árpád: Nem akar vitatkozni az elnökkel.

Halász Lajos: Próbálja meg. (Nagy derűtség.)

Bozóky Árpád: Szerinte idetartoztak az elmondottak. Itt vannak a tanítók például, akiknek helyzete...

Elnök: Mivel Bozóky képviselő ur másodszori figyelmeztetésem sem respektálta a újlag elért a tárgytól, tőle a szót megvonom. (Nagy zaj a balpárton.)

Farkasházy Zsigmond: Hallatlan dolog, márkritikát sem lehet mondani.

Elnök: Farkasházy képviselő urat rendre-utastom. (Nagy zaj.)

Zagorác István horvát nyelven bírálja a javaslatot.

Felkiáltások: Ismét horvát szó!

Elnök: Csendet kérek!

Markos Gyula: Ugy sem értjük.

Elnök: Markos képviselő urat rendre-utastom.

Zagorác István folytatja beszédét.

Pilis István valóságos merényletnek tartja a javaslatot a kisüstösök ellen. Nem akar hosszasan beszélni, hanem egyszerűen benyújtja az indítványt, amelyet Bozóky nem nyújthatott be, mert az einök megvonta tőle a szót. Az indítványt azt javasolja, hogy a javaslatot vegyék le a napirendről és majd az általános választójog parlamentje elé terjesszék.

Az einök — ugymond — tulszigoruan kezelte Bozókyval szemben a házszabályokat. (Zaj) Ugy látja, hogy a kormány ezzel a meg nem engedhető szigorral akarja keresztül erőszakolni a javaslatot. (Nagy zaj.)

Elnök: Erélyesen válaszol Pilis kijelentéseire. A balpárt extra elbánást vándikál magának. Ő mindig pártatlanul kezelte a házszabályokat. (Éljenzés) Visszautasítja Pilis insinuai-cióját. Egyformán szigorú a Ház minden tagjával szemben. (Éljenzés.) Ezután konstataálni kívánja, hogy szólasra senki sem jelentkezett a így a vitát bezárja. Hoitsy Pál előadó rövid felszólalása után

Wekerle miniszterelnök szól. Röviden válaszolni kíván a felhangzott ellenvetésekre. A benyújtott határozati javaslatok közül többet akceptálni kíván a miniszterelnök.

Csányi Sándor indítványát többek között elfogadhatónak tartja, egy bizonyos mértékig azonban e célból még módosítást kíván ajánlani. Egyébként majd a részleteknél még vissza fog térni az elfogadható módosításokra. (Helyeslés)

Elnök megjegyzi, hogy Csányi Sándor visszavonta határozati javaslatát. Ezután megállapítja, hogy kiket illet meg a zárszó. Sorrend szerint elsőnek

Rozics Millán beszél horvátul a zárszó jogán. Utána

Farkasházy Zsigmond él a zárszóval. Hangoztatja, hogy ez a javaslat a kis emberek ellen irányul. Kéri határozati javaslatának elfogadását.

Farkasházy beszéde alatt Ugron felment az einöki emelvényre és visszavette a már benyújtott sürgősségi indítványt. A képviselők nagy zaj közben a közepre tódultak, mire az einök csendre intette őket.

(Rakovszky elnökölt.)

As elnöki széket ezután Rakovszky foglalja el.

Nagy György éli a zárszó jegyével. Azt mondja, hogy a miniszterelnök tegnap rossz vicceket mondott szakzerű érvek helyett. Rakovszky többszöri figyelmeztetés után megvonja tőle a szót.

Farkasházy a házszabályokhoz szól. Fejtegeti, hogy ezek a szómegvonások a magyar képviselőkkel szemben önkényt jelennek.

Elnök megvonja tőle a szót.

Vinkovics horvát beszéde után

az interpellációk

következnek.

Gratz Gusztáv a Romániával kötendő kereskedelmi szerződés miatt interpellál.

Nagy György a szamosújvári állami főgimnázium érettségi botránya miatt interpellálja meg Apponyi közoktatási minisztert.

Nagy György a paksi választásból kifolyólag azt a kérést intézi az igazságügyminiszterhez, hogy a kurial bíraskodás meghosszabbításáról szóló javaslatban a fuvardíjakat és a választási költségeket a választás tisztasága érdekében törölje el.

Günther igazságügyminiszter kijelenti, hogy az idezeit törvényjavaslat tisztán a most érvényben levő törvény hatályának meghosszabbításáról szól. Abba semmi külön intézkedést fel nem vehet. Majd ha megless az új választási törvény és az esetleg decentralizálja a választásokat, akkor természetesen esznek a választási költségek is.

A Ház a választ tudomásul vette, mire az ülés valamivel 4 óra után véget ért.

A vashidak.

A hidügyi bizottság javaslata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 24.

Ma délután Varjassy Lajos polgármester elnöklésével tartott ülést a hidügyi bizottság, hogy a holnap tartandó közgyűlésnek utmutatással szelgáljon a hidépítési munkálatokat vállalatra adásánál. A bizottság a mérnöki és számvevői hivatal által készített és lapunkban már ismertetett javaslatot fogadta el majdnem teljes egészében s csak a hídfejárók munkájára javaslatba hozott vállalkozóval szemben nem helyezkedett arra az álláspontra, hogy a legolcsóbb vállalkozó pályázatát ajánlja kivitelre:

A híd bizottság javaslata szerint tehát a vashidak építésére beérkezett ajánlatok legolcsóbbjai.

I. Mindkét híd alapépítményekre.

1. Zsigmondy Béla budapesti építész vállalkozó mérnök 549316 koronás, 2. Fodor és Reisinger aradi és Schiffer Miksa budapesti építészvállalkozó mérnököknek mint az alkalmra társult cégnek 627594 koronás, 3. Gregersen G. és fia budapesti építész vállalkozónak 659976 koronás ajánlata.

II. Vasszerkezetek.

(Arad újaradi híd.)

1. Az osztrák-magyar államvasut társaságának IV. alternatív tervezete, mely a hidat pályaföldtől tömör ívvel kontemplálja. Ára: 567872 korona. 2. Danubius hajó és gépgyár részvénytársaság 589740 koronás, 3. Weitzer János gép- és vaggongyár 599735 koronás ajánlata.

(Arad Vár között építendő híd.)

1. Weitzer János gép- és vaggongyár III. ik számú alternatív tervezete 277228 koronával, mint olyan, mely ugyanezen cégnek 272540 koronás alternatív tervével szemben mintegy 5000 koronával drágább ugyan, de kellemes külső hatásánál és költségnél fogva kivitelre

ajánlatosabb. 2. Osztrák-Magyar Államvasut társaság vasműveinek 289828 koronás ajánlata.

Vámházakra.

1. Szabó József aradi építőmester 29975 koronás, 2. Steiner József aradi építész vállalkozó 82187 koronás ajánlata.

Földmunkákra.

(Arad-újaradi híd.)

1. Kemény Manó aradi vállalkozó 61754 koronás, 2. Kádár és Böhm aradi vállalkozók 58788 koronás, 3. Rossi és Pellegrini aradi vállalkozók 78072 koronás ajánlata.

(Arad Vár közötti híd.)

1. Kemény Manó 47792 koronás, 2. Kádár és Böhm 89846 koronás, 3. Rossi és Pellegrini 57858 koronás ajánlata.

A bizottság azért tette első helyre Kemény Manónak drágább ajánlatát, mert a Kádár és Böhm cég bemutatott kőmintái egyáltalában nem felelnek meg a követelményeknek.

Mindkét híd feljárdójának csatornázására.

1. Rossi és Pellegrini 40005 koronás, 2. Pellegrini Dávid 48993 koronás ajánlata.

Mindkét híd kövezésére.

Rossi és Pellegrini 223981 koronás ajánlata.

Minden munkacsoportban első helyen megnevezett vállalkozót tartja a bizottság a kivitelre megbizandónak, a közgyűlésnek azonban jogában van bárkinek átadni a munkát.

Az építési költségek fedezésére szükséges összeget 2 millió négyszázezer koronában állapította meg a bizottság, melynek fedezéséről kölcsön útján kell gondoskodni.

A kölcsön annuitásait tudvalevőleg a híd-vámok jövedelméből fogja a város fedezni. Minthogy azonban a hidépítési munkacsoportokon kívül még a körtöltés költségeit és a hiddal kapcsolatos egyéb, körülbelül százezer koronára rugó munkálatokat is a felveendő összegből szándékozik a tanács kifizetni s az utóbbiakat a belügyminiszter csak úgy engedélyezi, ha azok a közköltségvetésben nyerneket fedeztet, azért azt javasolja a közgyűlésnek, hogy a belügyminisztert győzze meg arról, hogy ezek a munkák szerves alkatrészei a hidak építésének.

A kereskedelmi miniszter tavaly május hó 25 ikén küldött leiratában kifejtette ezen kérdésben álláspontját s azt mondotta, minthogy a neki bemutatott költségvetésben olyan munkák is előirányoztatnak, amelyek tulajdonképpen nem volnának a hidépítési költségek közé számítandók, mert részint egyáltalában nem függenek össze a hidépítéssel, részint pedig, — ha a hidépítés folyamánál is — csak később, a hídfejáró körül városrész fejlődésével kapcsolatosak volnának végrehajtandók s azok költségei a híd-vámjövödelmek alapján felveendő kölcsönből nem volnának fedezhetők. De különben — így mondotta a miniszter — a közönség szabad elhatározását nem akarja befolyásolni.

Ezt a hidügyi bizottság megcáfolta 1907. június 8 ikán tartott ülésében és kiszámította, hogy a kifogásolt munkák keretszámban 100 000 koronát, tehát a főmunkáknak 5%-át tessék ki. Azt javasolta a közgyűlésnek, hogy leirat intézkessék a kereskedelmi miniszterhez az iránt, hogy ezen 100 ezer korona is a híd-kölcsönből fedezhető legyen és pedig úgy, hogy a magasabb vámdíjtelek kikerülése céljából a kölcsön 50 év helyett 65 évre legyen felvehető, miáltal a részletek nem emelkedvén, a vámdíj tételeket felemelni nem lesz szükség.

A közgyűlés 1907. július 12-én a híd bizottság javaslata szerint határozott. Ezen határozatát a kereskedelmi és belügyminiszterekhez felterjesztette.

Ezen felterjesztés a kereskedelmi miniszter részéről a mai napig sincs elintézve.

Azt hiszi ezek alapján a hidügyi bizottság, hogy a kereskedelmi miniszter álláspontja nem egyezik a belügyminiszterével. Már csak azért sem, mert a hídnek közigazgatási bejárása alkalmával felvett jegyzőkönyv szerint is a körtöltést híd munkálatnak ismerte el a kereskedelmi miniszter is.

Ha ezeket az érveket a miniszter akceptálja, akkor a város megszabadul egy különálló háromszázezer koronás kölcsön felvételétől, melynek kamatait pótdóval kell fedezni. Azt hisszük, hogy sikerülni fog.

Miért nem sürgős?

A visszavont indítvány.

Wekerle megint paktál.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, június 24.

A sürgösségi indítvány története, mely tegnap a kormánynak egy kis fiaskót szerzett, ma meglehetősen titokzatos módon fejeződött be. Ezt az indítványt tudvalevőleg a szeszadójavaslat tárgyalásának gyors befejezése érdekében már tegnap szerette volna a kormány betérjesztetni, de ez az aláírók elégtelen száma miatt nem sikerült. Ma nagy táviratozások után összehoztak 150 aláírot és Ugron, a főinspektor, be is adta az indítványt. A kormány azonban időközben, hogy-hogy nem, meggondolta magát és a javaslatot visszavonatta Ugronnal. A visszavonás a képviselők között nagy meglepetést keltett, amit még fokoztak azok a magyarázatok, melyekkel a visszavonást megindokolták.

Erről a kis parlamenti szórakozásról, valamint a politika egyéb eseményeiről itt következnek tudósításaink:

Már nem sürgős!

A sürgösségi indítványhoz szükséges és tegnap kudarcra végződött aláírásgyűjtést ma folytatta Ugron Gábor a Ház folyosóján. Déli egy órakor meg is volt a 150 aláírás és Ugron benyújtotta az indítványt. Félkettőkor azonban hirtelen fordulat állott be. Ugron Gábor a folyosón közölte az indítvány aláíróival, hogy Wekerle elállott a sürgösség kérelmezésétől. E kijelentés a képviselők között nagy feltűnést keltett. Ugron nagyon misztikusan csak ennyit felelt a kérdezősködő képviselőknek:

— A miniszterelnök ur és vele együtt többen, akik alapos megvitatás tárgyává tettük az indítványt, beláttuk, hogy az a jelen esetben felesleges. Ezért visszavontuk.

Ez a magyarázat azonban nem nyugtatta meg a képviselőket. Többen hangoztatták, hogy a horvát szóáradat ellen sürgösséggel vagyis az ülés idejének meghosszabbításával kell gátat vetni. Ugron és a függetlenségi képviselők közt éles jelenetek keletkeztek, mire Ugron így fakadt ki:

— Hogyha én alá tudom magam vetni a parlament vezére, a miniszterelnök ur akaratának, ti is megtehetitek.

A függetlenségi képviselők azonban tovább tudakozódtak a változás oka után. Erre némelyek azt a hirt terjesztették, hogy déltájban *Kmety* Károly felkereste Wekerlét és közölte vele, hogy a szeszadó ügye Ausztriával közös eljárással elintézendő ügy, ezekre az ügyekre nézve pedig az új házszabályok hatálya nem terjed ki.

Ennél a magyarátnál azonban sokkal valószínűbb az a hír, hogy a horvátokkal kötött gyors paktum oka a visszavonásnak. Wekerle ugyanis ma délelőtt titokban a horvátokkal tárgyalt és tőlük, nem tudni milyen engedmények fejében, azt az ígéretet kapta, hogy a szeszjavaslat részletes vitájánál csak nagyon elvétve szólalnak fel. Ennélfogva szombattig, mikor az első hosszú ülést tarthatnak, már vége is lehet a szesz vitájának s így nincs értelme a sürgősségi indítványoknak.

Ugron Gábor később azt mondta, hogy a miniszterelnök garanciát kapott arra nézve, hogy a részletes vita simán fog menni. Ezt a garanciát persze a kormány a horvátoktól kapta. Ugy látszik, a horvát ügyekben a közel jövőben nagy változások várhatók.

Itt említjük meg, hogy a képviselőház szolgái azaz a kérésrel fordultak a Házhoz, hogy a dupla ülésekre adjanak nekik valami pótlékot. A Ház gazdasági bizottsága most foglalkozott a kérésrel *Rátkay* László elnöklésével tartott ülésén s úgy határozott, hogy a pótlékot nem adja meg, mert a képviselőház alkalmazottai semmi körülmények közt sem panaszkodhatnak túlságos megterheltségük miatt.

Spiclirendszer a folyosón.

A képviselőház folyosóján nagy méltatlankodással beszéltek ma a képviselők arról, hogy néhány képviselő a miniszterek számára a szoros értelmében kémszolgálatot végez. Nincs az a megjegyzés, amit beszélgetés közben ejtenek, amely néhány perc múlva ne volna annál a miniszternél, akit illet.

Legutóbb valaki *Günther* Antal igazságügy-miniszteréről mondott valamit. Három perc múlva ott volt már nála az igazságügyminiszter s szóba hozta a dolgot. Tegnap *Wekerle* Sándor ellen tettek a folyosón ártatlan megjegyzést s ma délelőtt a miniszterelnök már ezt is szóba hozta. Hosszu idő óta folyik ez a beugrás s ma délelőtt a képviselők elhatározták, hogy kiugratják azokat a bokorból, akik ilyen csunya módon szerzik meg érdemeiket maguknak. Kétőt a mandátumos spiónok közül ugyanis ismernek. A legelső alkalommal le fogják őket leplezni.

Barabás a katonai kérdésekről

Többször említettük már, hogy bécsi hírek szerint a magyar és az osztrák kormány között már majdnem perfekt a megállapodás a katonai kérdésekben. A bécsi *Zeit* most megint részleteket közöl a két kormány közti tanácskozásokról, melyek szerinte már közel vannak befejezésükhöz. *Barabás* Béla országgyűlési képviselő, a magyar delegáció legutóbbi elnöke, egy fővárosi hírlapíró előtt ezeket mondta a bécsi lap híréből:

— Természetesen nem ismerem a szóban forgó tárgyalások részleteit, de már néhány héttel ezelőtt hallottam egyet s mást a katonai kérdések szabályozására vonatkozó tervekről és javaslatokról. Főlegesen mondanom, hogy

minden magyar hazafinak azt kell kívánnia, hogy a katonai kérdés mennél előbb nyugvópontra jusson. Végleges, minden felet teljesen kielégítő megoldást nem remélhetni, mert a korona kívánságai nem egyeznek meg a magyar nemzet kívánságaival. Megállapodásra azért mégis juthatni, mert a mostani képviselőházban sokkal könnyebb a katonai kérdés megoldása, mint az új képviselőházban, amelynek összetételét ma senkisé ismeri még és a mely, mivel az általános választójog alapján fog állani, a katonai kérdésben is hozhat meglepetéseket. Azt a törekvést, hogy a véderőtörvény revíziója során reformokkal és engedményekkel rendeztessék a katonai kérdés, senkisé fogja rosszalani, sőt ellenkezően, mindenki örülni fog, ha a korona és a nemzet ezen a téren is megnyugtató módon tisztázza a viszonyokat.

Igazgató-változás a brádi aranybányánál.

Menking Frigyes bucsuja.

H. Kristyór, június 24.

Menking Frigyes, a *Rudai 12 apostol* bányának, Magyarország legnagyobb aranybánya vállalatának ügyvezető-igazgatója tizenhat évi sikeres munkálkodás után e hó végével megváltik állásától.

Tizenhat esztendő előtt, a mikor átvette a bányaművek vezetését, a bánya nagyon kevés szabad aranyat és még kevesebb zuzóműben való feldolgozásra érdemes ércet adott. *Menking* elsődolga volt a *Valea Morii* bányarészben új aranydus teléreknek főkutatása, majd mélyítő furásokkal 120 méternyire haladt le a trachitból álló kőzetbe és mind-zen munkálatainak eredménye: számos aranytartalmu, de még nagyobb zuzó érctartalmu ér feltárása volt. A föld színe alatti 120 méteres szintben azonban váratlan akadályra bukkant; percenként kétszer liter vizet adó forrás nyílt meg egy robbantás alkalmával, melynek vize nemcsak a föld mélyében való további kutatást, hanem a már feltárt aranyérc erek kiaknázását is lehetetlenné tette. Ugyanaz a sors fenyegette a rudai bányatársulat bányáit, mint a mely oly szomoruan zárta le a verespataki *Concordia* és a szomorú világhírré verődött *Fortuna* bányát is.

Menking azonban erre az eshetőségre évek előtt számított. Mint szakember egy évtizedet töltött Mexikóban, hol a Cordizellák ember nem lakta vidékén levő arany és ezüst bányák vezető mérnöke volt, bő tapasztalatait ott szerzte.

A nagyobb új feltárások szükségessé tették, hogy a társulat elcsúszt és nem praktikus brádi zuzója helyett egy új zuzómű építtessék.

Míg a régi zuzó ötezer tonna zuzó ércet volt képes havonként feldolgozni, melynek leszállítása tonnánként 280—320 fillérbe került, addig gondolni sem lehetett arra, hogy az oly aranyércet, melynek tonnája a szállítással együtt 8—9 koronába kerül, jövedelmesen feldolgozni lehessen.

Menking tehát új zuzóművet építtetett két és fél millió korona költséggel, az érc szállítását légkötél pályá segítségével tonnánként 10 fillér költséggel eszközöl, úgy, hogy a kevesebb aranyat tartalmazó ércnek feldolgozása is jövedelmessé vált.

A zuzóműben 300—350 lóerőre volt szük-

ség: *Menking* két egymástól teljesen független géptelepelt létesített, melyek mindegyike 700—700 lóerőt képes szolgáltatni. Mikor aztán beállt a veszedelem és a bánya mélyében fakadó víz elöntéssel fenyegette az egész bányát, olyan egyszerű dolog volt a már meglévő munkásokkal egynéhány *Worthington* szivattyút működésbe hozni és a 120 méter szintből a vizet eltávolítani. *Menking* előrelátása nélkül a bányaműzem másfél—két esztendőig szünetelt volna és ezeröttszáz munkás maradt volna kenyér nélkül.

A hatalmas zuzóműben 210 kaliforniai zuzónyil porítja havonként a 16000 tonna zuzóércet. Háromezer munkás munkájának eredménye az a 180—200 kgr. arany (tehát háromszor négyeszer annyi, mint szeleü) amely havonként Budapesten beváltásra kerül. A hatalmas gőzgépek fűtéséhez sok szén kell. *Menking* függetlenné tette a vezetéke alatti társulatot a fa és szén piac konjunktúráitól és a szénét saját csebei széntbányáiból szállítja egy másik légkötélpályára és a brádi A. Cs. E. V. állomáshoz csatlakozó iparvasutja közvetítésével.

Bokros teendői közepette nem felejtkezett meg ama kulturális kötelezettségekről sem, melyre nézete szerint minden magyar földön működő iparvállalat kötelezve van.

Százötven főnyi hivatalnoki testületében csak hat külföldi honos van, a többi magyar állampolgár, holott más külföldi pénzt gyűmölcsöztető vállalatnál ezt aligha találjuk ilyen arányban. Még érdeklődéssel viseltetett e vidék pénzügyintézete: a körösbányai takarékpénztár iránt, a *kristyóri* és *muszári* társulati költségen főtartott magyar népiszkolák ügyét is mindenkor szívén viselte és gondja volt arra, hogy a tanulók serege igazi magyar szellemben neveltsék.

Június 21 én Brád polgársága tiszteletére bucsuebédet rendezett, amelyen Hunyadvármegye társadalmának színe java vett részt. A bucsuzó igazgatót *Ölberg* lovag, bányakapitány *Medzny* főbányabiztos és *Bornemissza* Lipót báró, Hunyadvármegye főispánja köszöntötték föl.

Menking Frigyes az igazgatói teendőket e hó végével adja át utódjának, *Buchrucker* Leonhárd dr. bányamérnöknek, ki Németországban egy hatalmas ólom és cinkfeldolgozó bányatársulatnak volt az igazgatója.

Török Artur dr.

MULATSÁGOK.

(=) Rákóczi társaság júniusa. A Rákóczi társaság a szigmondházi Petőfi-társasággal karöltve e hó 27-én, szombaton este Szigmondháza a Petőfi-szálloda árnyas kerthelyiségében, hazafias és jótékony alapja gyarapítására júniusi ünnepélyt rendez. A rendező-bizottság élén *Zubor* Andor, a Rákóczi társaság elnöke áll, ki az aradi, ujaradi és szigmondházi szaktanú rendezőbizottsággal az ünnepély sikeres érdekében mindent elkövet. A közönség kényelmére a csónakokon egész éjjel lehet közlekedni, ezenkívül bérkocsik fognak rendelkezésre állani az egész éj folyamán. Az aradi Nemzeti Színház művészei a legnagyobb készséggel vállalkoztak a hazafias ünnepélyen való részvételre, így a Rákóczi társaságnak alkalma nyílik németajku vidék lakossága előtt a magyar szót művészi előadásban terjeszteni. Az ünnepély műsora a következő:

1. Rákóczi. Szavalja *Harmat* Ferenc tanító. 2. Liliomdal, Szép Ilonkából Éneklő: *Ladislav* József, az aradi Nemzeti Színház tagja. 3. Tűz kuplé. Kerlingő Szép Ilonkából: Éneklő *Zalai* Margit, az aradi Nemzeti Színház tagja. 4. Népdal. Fráter Lorándtól, Léha nótá.

Zerkovitzói. Bakanóta, Orosz J.-tól. Kuplák: Énekli *Faludy* Károly, az aradi Nemzeti Színház tagja. 5. Tánc kettős: Éneklők *Sz. Rontay* Boriska és *Faludy* Károly. 6. Kuplák. Énekli: *Leövey* Lóó, az aradi Nemzeti Színház tagja. 7. Csók nőta és Panama kuplé. Énekli: *Sz. Rontay* Boriska. 8. Csípkerőzsa. Előadja: *H. Harmath* Józsa az aradi Nemzeti Színház tagja. 9. Haza jött Rákóczi. Irta és felolvassa *Paál* Jób hírlapíró.

(=) A Nagyszabású nyári multság a Csálában. Unnepi köntöst ölt vasárnap a Csálal nagyérdő. A mulatni vágyó község mind kirándul oda, hogy az aradi könyvnyomdászok „Gutenberg” dalköre által rendezendő nagy nyári multságon részt vegyen. És hisszük is, hogy onnan mindenki a kellemességek emlékelvel fog visszatérni. Remek látvány lesz azonban a sok tagu karsszalagos rendezőség imponálás is, amely a város főbb utcáin áthaladva, vig zeneszó mellett érkezik ki az ünnepély színhelyére. A menet délután 1 órakor indul az egyleti helyiségből. (Telek-utca 15)

Megkezdődött az adókiivetés.

* Az adókiivető-bizottságok működése. — A bizottságok előadói és új tagjai. — Adókiivetés a megyében. — A kereskedők és iparosok adója. — Nem lesz adóemelés.

Beszélgetés Farkas Győző pénzügyigazgatóval.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 24.

Néhány nappal ezelőtt kezdte meg működését az arad-kerületi adókiivető-bizottság és egy-két héten belül a városi adókiivető bizottság is megkezdte a harmadik osztályu kereseti adó kiivetését. Ez a három esztendőnként ismétlődő aktus mostan a polgárság között nemcsak a legnagyobb fokú érdeklődést kelti, hanem már eleve nagy mozgolódást idézett elő különösen azért, mert olyan hírek előzték meg, mintha az nagyfokú adóemelést volna maga után.

Ilyen hírek mellett természetesen fokozott érdeklődés fogja kísérni az adókiivető-bizottságok munkáját. Ez a munka több tekintetben érdekes és jelentős ujtásokkal jár, melyekről tudósítónk a következőkben számol be.

Az ideai adókiivetés.

Az aradi adóhivatalnál tudvalevőleg két adókiivető-bizottság működik: a városi és a kerületi. Ez az utóbbi bizottság már néhány nappal ezelőtt, huszonkettedikén, megkezdte a harmadik osztályu kereseti adó kiivetését, melyhez a városi bizottság tíz-tizenkét nap múlva foghat hozzá. Hogy a három év előtti — 1906-iki — adókiivetés valamivel előbb kezdődött, oka ennek az adóhivatal mostani sok irányu elfoglaltsága és az a körülmény, hogy a szükséges adatok eddigelé nem állottak mind a bizottság rendelkezésére.

Az előkészítő munkálatok most nagyban folynak az adóhivatalban. A városi lajstromokat most állítják össze és azok négy-öt nap alatt már készen a város-hoz kerülnek.

A városi bizottság előadója az idén *Bánhegyessy* Lajos pénzügyi fogalmazó lesz; a már működő kerületi bizottság előadója pedig *Szentpétery* István. Mindkét bizottságnak egy-egy új tagja is van: az

elsőnél *Étes* Ármin, a kereskedelmi és iparkamara alelnöke, az utóbbinál *Holzeisen* József pécskai kereskedő.

Az adókiivető eljárás egyik érdekes ujtása lesz az is, hogy ha az adófizető az előadó javaslatát magára nézve sérelmesnek találja, már az adókiivető-bizottság működése előtt benyújthatja írásbeli tiltakozását a pénzügyigazgatósághoz. Később természetesen az adókiivető-bizottságnál személyesen is előadhatja kifogásait.

Ami most már a megyei adókiivetést illeti, ott részben már megkezdődött, részben hamarosan meg fog kezdődni az adókiivetés. A *kisjenői* adóhivatalnál már folyik a kiivetés. *Radnán* most kezdik azt, *Világoson* és *Buttyinban* pedig az aradival körülbelül egyidőben, 10—12 nap múlva kezdődik.

Farkas Győző az adóemeléscről.

Tekintettel az adóemeléscről elterjedt hírekre, az *Aradi Közlöny* munkatársa felkereste *Farkas* Győző királyi tanácsos, pénzügyigazgatót, aki az ideai adókiivetéscről ezeket mondotta:

— Az a hír, hogy az aradi közönség adóját az idén fel fogják emelni, egyáltalában nem felel meg a valóságnak. A pénzügyi kormányzat tisztában van azzal, hogy a mai gazdasági viszonyok között a legtöbb nagy városban, így Aradon is, szó sem lehet adóemeléscről. Ez egyszerűen öngyilkosság volna. Helytelen dolog a közönséget e miatt nyugtalanítani. Nincs is szükség ülészekre, deputációkra és más hasonló mozgalmakra, mert a pénzügyigazgatóság az, amely a differenciák elosztására, ha ilyenek lesznek, hivatva van. Nekem az a meggyőződés, hogy az adókiivető-bizottság munkájával az idén meg lesz elégedve a közönség. Biztosítékai ennek úgy a bizottság tagjai, mint az előadók személye, kik minden jogos igényt, minden méltányos kívánságot tekintetbe venni és teljesíteni fognak.

— A bizottság minden esetben, különösen a kereskedők és iparosok adójának kiivetésénél, nagyon méltányos lesz. Lehetséges, hogy az előadó egyes esetben, mikor ezt neki a törvény előírja, az ediginél magasabb tételt fog javasolni. Akkor például, ha adóbevallás hiányában az üzleti bér alapján kénytelen az előadó kiszabni az adótételt, könnyen megeshetik, hogy mivel Aradon ma a házbér nagyon emelkedett, egyes adófizetőkre az előadó így magasabb tételt ró ki. Ha azonban az illető magára nézve azt sérelmesnek találja, az adókiivető bizottság tekintetbe fogja venni kifogásait. Így történik ez Budapesten is, ahol az ilyen esetekben még az üzleti bér után kiszabott minimális tétel is súlyos lenne a kereskedőkre és ezért a pénzügyminisztérium engedélyével a bizottság még a törvényadta minimumon is alól állapítja meg az adót. Az aradi adókiivető bizottság is hasonlóképen fog eljárni és ezért remélem, hogy az ideai kiivetés simán és a közönség megalégedésével fog lefolyni.

TANÜGY.

(—) Felsőbb leányiskolai növendékek ellátása. Mintagogy az áll. felsőbb leányiskolának még nincs internátusa, vidéki szülők leányait teljes ellátásra vállalja özv. *Szabó* Pálné Turcsányi Gizella fels. leányiskolai tanítónő, *Hussinger* u. 5. Egész évi ellátás 700 korona, szongora tanítás 120 korona. Ez azonban nem kötelező. 2338.

A perzsa tüzfészek.

Teherán ostroma.

A sah bombáztatja a parlamentet.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, június 24

Perzsiában ágyu dörög: a perzsa sah és a parlament közt fölmerült konfliktus nyílt összetűzésre vezetett. A sah bombáztatta a parlamentet s megostromoltatta nagybátyjának és vetélytársának, *Zill-es Szultánnak* palotáját. A perzsa politikai klubok erre azzal feleltek, hogy *Zill-es Szultánt* kiáltották ki sahnak. A rövid táviratokból, melyek érkeztek, bajos megítélni a helyzetet, bizonyosnak látszik azonban, hogy a perzsa állapotok komoly és fenyegető fordulatot vettek. Perzsia polgárháboru előtt áll, mely dönteni fog afölött, hogy ki üljön a császári székből s egyszerűen eldönti azt is, hogy csak papíron levő ámitás az az alkotmány, amivel a sah Perzsiát rövid pár évvel ezelőtt megajándékozta, avagy eleven valóság. A helyzet komolyságát emeli az, hogy a mai sah háta mögött Oroszország áll s a muszka kolosszus — amely régóta készíti elő utját Perzsia felé — valószínűleg föl fogja használni ezt a jó alkalmat arra, hogy a zavarosban halásszon.

A véres események részleteiről a következő táviratok számolnak be:

London, június 24. Teheráni lapjelentések szerint a parlamenti épület és a mecset védőt a tüzéség tüzelése végre is elűste. A védők azonban előbb bombavetéssel egy ütőget használhatatlanná tettek és súlyos sebesüléseket okoztak a kozákoknak. A bombázás délután 3 óráig tartott. Mindössze 70 személy halt és sebesült meg.

London, június 24. A teheráni parlament bombázásáról a *Daily Mail* következő részleteket jelent:

Délután öt órakor a sah csapatai körülvették a parlamenti épületét és a szomszédos mecseteket és felszóították a parlamenti tagjait, hogy hagyják el az épületet. Az épület belsejéből sortűzzel feleltek, mely a sah egyik kozákját megölte. Ezt jelentették a katonai főhadiszállásnak, ahonnan azonnal kiadták a parancsot a parlamenti épületének lövetésére. Tizenegy órakor megkezdődött a bombázás. Az elesettek számát még nem ismerik.

Néhány bomba, melyeket a parlamenti épületéből és a mecsetből dobtak, egy ágyut harc képtelenné tett és a kiszolgáló legénységet megölte. A csapatok elkezdtek az endasuméket kifosztani.

Délután azonban a város, a parlament előtti teret kivéve, nyugodt maradt.

Délután két óra felé a helyzet nagyon komolyra fordult. A parlamenti épülete, a szomszédos klubok és mecsetek lövetése szünet nélkül folyt. Egyes befolyásos parlamenti tagok házáit a sah parancsára kifosztották. Általánosan attól tartanak, hogy a fosztogatás általánossá válik, ha a bazárokat ki nem nyitják.

Három órakor a bombázást hirtelen félbeszakították. A parlamenti épületéből és a mecsetből csak egy romhalmaz maradt. A legkiválóbb nacionalistákat, a parlamenti tagokat és főpapokat is beleértve, letartóztatják és a fosztogatást abbahagyták.

A harcért a parlamenti felelős, mely a sah időleges gyengeségéből tőkét akart kovácsolni.

A kozákok nagy vereségeket szenvedtek, de a nap a sah győzelmével végződött.

London, június 24. Idéreztek hírek szerint a nemzeti párt valamennyi kiváló tagját, számos képviselőt és magas egyházi méltóságot letartóztattak. A város fosztogatásánál nem kímélték az európai negyedet sem. Teherán most Liakov orosz tábornok kezében van, aki a lovasságot vezérli. Az idegen követések nincsenek veszélyben. A mecset elpusztítása a bombázás által a legnagyobb mértékben felhárította a népet és a sahnak a legnagyobb nehézségbe kerül, hogy a helyzet ura maradjon.

Köln, jun. 24. A „Kölnische Zeitung” jelentése szerint a parlament környékét a sah rendelkezésére teljesen kifosztották. A fosztogatást a sah ma az egész városra ki fogja terjeszteni. A bombázás 200 ember életébe került.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Csütörtök: Fátum, dráma. Gál Gyula vendégfelléptével.

Péntek: A veres talár, dráma. Gál Gyula vendégfelléptével.

Sombat: Biboros, dráma. Ujdonság. Gál Gyula vendégfelléptével.

Vasárnap. Délután: János vitéz, énekes játék. Este: Elnémult harangok, színmű. Gál Gyula vendégfelléptével.

Hétfő: Biboros, dráma. Gál Gyula vendégfelléptével.

* Gál Gyula Aradon. Az aradi nyári színházban holnap kezd meg vendégszerelését Gál Gyula, a budapesti Nemzeti Színház kiváló művésze. Gál Gyula ma este érkezett Aradra és a holnap délelőtti próbán részt vesz. Holnap este a *Fátum* ban lép fel az illusztris művész egyik legjobb szerepét játssza. Gál vendégszerelésének egyik érdekessége, hogy legutóbbi sikeres szerepét, a *Biboros* címszerepét játszotta ezután először a vidéken.

* Vasárnapi előadások. Vasárnap két előadás lesz a színházban. Délután a diadalmas *János vitéz* kerül színre. Este Gál Gyula lép fel Rákosi Viktorral az *Elnémult harangok* című hatásos színműben.

* Rabok szökése. Rendkívül érdekes mozgóképfényképben mutatja be az *Urania* színház két vészdelmes rab szökését. A színház alakok letartóztatásától egészen halálig látjuk azt az elkeseredett küzdelmet, amit ezek a gonosztevők szabadságukért folytatnak. Minden módot megragadnak a szökésre, előbb kövekkel verik agyon őreiket, majd mikor elfogják őket, a börtönört a börtön butoraival ütök agyon és az őrk figyével az országutak autómobilutasait gyilkolják le és az elrabolt gépkocsin száguldanak üldözők elől. Barzalmas látvány ezeknek a gonosztevőknek kóségszerű menekülési kísérlete. A hatásos mozgóképfénykép megdöbbentő élethűségével mindenkét megkap. Nagyszerű műsorszám az idei liverpooli akadémiaverseny, mely egyike a legszebb sportképeknek. Az *Urania* színház műsora a legkiválóbb szórakozást biztosítja a publikumnak, mert minden egyes száma művészi illeszkedik bele a programba, melyhez hasonlóval egyetlen mozgóképfénykép színház sem dicsekedhet.

* A zenede vizsgája. Az Aradi Zenekedvelők Egyesülete által 1883. évben alapított és fenntartott és Arad szab. kir. város védnöksége alatt álló Aradi Zenedének évről-évre tartott vizsgái 1908. június hó 25., 26., 27. éni a Krispin teremben Deák Ferenc uca 28. szám alatt tartatik meg. Kezdeté mind a három napon át délután fél 5 órakor. *Krispin* József, igazgató.

Városi automobil gárázs.

Szathmáry Károly Üzemigazgató azzal a tervvel foglalkozik, hogy a Lovardában automobil gárázst és bizományi üzletet rendez be. Az igazgató jövő héten Budapestre utazik, hogy egy fővárosi céggel érintkezésbe lépjen. A tervet nem fogadják lelkesedéssel az illetékes körökben.

Halvaszületett idea.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 24.

Még az autobuszok benzinje be se gyulladt, máris újabb vállalatról tanácskozik üzem az bizottság és ennek elnöke, Szathmáry Károly üzemigazgató. A terv, amely jellemzően tipikus aradi vállalkozáshoz akarja ismét a két balkezéről híres várost juttatni, még elég korán pattant ki s így idejök lesz mindazoknak elene sorompóba állani, akik belátják, hogy az üzleteket nem Arad városa számára teremtettk.

Az üzemi bizottság legutóbb tartott ülésén Szathmáry Károly üzemigazgató azzal a meglepő indítvánnyal állott elő, hogy adjon neki az üzembizottság felhatalmazást arra, hogy a Lovardában, melyet autobusz remiznek rendeznek be, az omobil gárázst létesíthessen. A gárázssal kapcsolatban aztán autómobil részektől, teljesen felszerelt gépekből álló autómobil bizományi, vagy önálló üzletet nyitna. A bizottságnak tetszett a terv és az üzemigazgató már a jövő hét folyamán Budapestre utazik, hogy valamelyik autómobil céggel összeköttetésbe lépjen.

Alkalmunk volt Szathmáry igazgatótól megkérdezni, vajjon miért tartja oly sürgősen szükségesnek az autobusz vállalat kialakulása előtt a gárázs és gépjármű létesítését?

Azzal indokolta meg, hogy ezáltal a közlekedési vállalat üzemkötségei redukálódnak. Ugyanaz a személyzet, mely a város gépeit gondozza, tisztítja és javítja, ellátja a gárázsban is a szolgálatot. A gárázs, mely a nemzetközi autómobil térképekbe be lesz rajzolva, arra bírja rá majd az Arad k. r. országúti idegeneket, hogy városunkat felkeressék, itt időt töltsenek, gépjárműket vásároljanak. A sűrű állandó gépkocsi forgalom népszerűvé teszi ezt a közlekedési eszközt s ezen a révén a gárázs kocsikat is el fog adni. Az üzletről származó haszon nagyobb részben a városé, illetve az autobusz üzemé lenne, kisebb részben az igazgatót illetné.

A terv még csak a legkezdetlegesebb körvonalak között mozog. Részletes és program-szerű felvilágosítást az igazgatótól nem nyertünk. Mint azonban teljesen megbízható forrásból értesülünk, a budapesti *Bárdy* céggel akarja Szathmáry igazgató az üzleti összeköttetést létrehozni s ennek lenne bizományosa Arad városa, illetve az autobusz-vállalat.

Aradon állandó raktár nem lenne. Ha valaki gépet akar venni, akkor az fényképek, árjegyzékek útján történnék. A vevő megjelöli a megfelelő modellt s a város azt lehozatja a fővárosból, illetve a gyárból, hogy itt eredetiben is bemutatassa és kipróbálja.

A fővároson kívül ilyen vállalkozás a vidéken még nincs. Vanak a gépkocsigyáraknak ügynökeik, képviselőik egyes vidéki városokban, de azok mind felelősség nélkül dolgozó üzleti közvetítők, akik anyagi garanciát nem viselnek a kocsikat gyártó cégekkel szemben. Az üzlet létrehozásáért megkapják a maguk százalékát. A város azonban ilyen kicsinyes

adás-vételi üzletekkel bizonyára nem akar foglalkozni, mert azt sem az erkölcsi reputációja, sem gazdasági céljával nem kívánják meg. Az üzemi bizottság, mely a gondolatot akceptálta, még nem ismeri a részleteket. Ezért annak tagjai, akiket megkérdeztünk, nem adhattak konkrét választ. Azt azonban több bizottsági tag kijelentette, hogy ha az igazgató olyan javaslattal jönne, amely szerint a városnak csak a legcsekélyebb százalékig is dekvédorét kellene a gyárakkal vagy a megbízó cégekkel szemben vállalnia, akkor minden erővel a terv meghúzására fog törekedni.

A tanács tagjai is rezerváltan nyilatkoznak az üzemigazgató ideájával s annak pénzügyi oldalát világította meg igen találóan egyik tanácsnok.

— Kétúdon megy majd a mi autómobil-üzletünk. Mert a közgyűlés előtt eredményekről akarunk beszámolni s nagy forgalmat kell kimutatnunk. A ki hitelbe akar gépkocsit venni, az mind bennünket fog felkeresni. Mert, ha pénze van, akkor sokkal olcsóbban vesszi meg másutt, mint városi adminisztrációval vezetett üzletben. A hitelezésből származó veszteségek fedezésére megszavazandó kölcsönök terén világrekordot érünk el, ez tagadhatalan. Humoros lesz, ha Tóth Péter aradi polgárnak a pótdókját fogjuk emelni csak azért, mert valaki Arad város autómobilkereskedését megtisztelte azzal, hogy nála részletfizetésre autómobil vásárolt és nem méltóztatik neki a részleteket megfizetni.

A neve elhallgatását kérő előkelő városi tisztviselő nyilatkozatát, azt hisszük sokan osztják, akiknek a kérdéshez hozzászólási joguk van.

Fejérpataky László az aradi kulturpalotáról.

Beszélgetés a muzeumok országos felügyelőjével.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 24.

Megemlékestünk már röviden arról, hogy Fejérpataky László dr., a muzeumok és könyvtárak országos felügyelője tegnapelőtt délután Aradra érkezett és megvizsgálta a Kölcsey-egyesület könyvtárát és muzeumát. Mint most értesülünk, Fejérpataky dr. az aradi kulturpalota ügyében is eljárta itt tartózkodása alatt. Miután éppen ő volt az, aki a Kölcsey-egyesület, a város és a kormány között a kulturpalota érdekében közbenjárta, érdemesnek tartottuk tőle magától tudakozódní jövetelének célja és a kulturpalota ügyének mai stádiuma felől.

Fejérpataky dr., aki nagy lelkesedéssel karolta fel az aradi kulturpalota ügyét, ezeket mondotta az *Aradi Közlöny* munkatársának:

— Országos körutam alkalmából minden második esztendőben Aradra szoktam jönni. Itt megtekintettem elsősorban a Kölcsey-egyesület könyvtárát és ereklyemuzeumát. Mindkettőt tökéletes rendben találtam. Azok vezetése úgy a szakszerűség, mint a pontosság tekintetében minden kívánalomnak teljesen megfelel.

A mai napon foglalkoztam a kulturpalota ügyével is. Megtekintettem a város közönsége által a Baross-park szögletén, a városház mögött kijelölt helyet, mely minden tekintetben megfelel a célnak. Megtekintettem azután a palota új terveit, melyeket a minisztérium és az építőfelügyelőség észrevételeinek tekintetbe véte-

lével készített Szántay Lajos építész. A tervek művészeti és célszerűségi szempontból egyaránt kitűnők. Arad ezzel az épülettel hatalmas kulturintézményt nyer és a Kölcsey-egyesület könyvtára és vele együtt az Aczél-féle könyvtár, továbbá az ereklyemúzeum, az állami képtár és a néprajzi múzeum méltó helyet találnak majd ebben az épületben. Azok a kiválmak és óhajások, melyek az ilyen értékes intézményeknél felmerülnek, melyeket azonban az eddigi szűkös viszonyok miatt megvalósítani nem lehetett, mind megvalósíthatók lesznek. *Az építkezés minden valószínűség szerint a jövő év folyamán, remélhetőleg már tavasszal megindulhat.* Ha azután a kulturpalota felépül, a kormány határozottan támogatja majd azt, úgy, hogy Arad városa kulturális jelentőségében hatalmas lépéssel fog emelkedni.

Ujabb kísérlet a lóvasut koncessziójának meghosszabbítására.

*
Stromszky Sándor, a Siemens-Schuckert művek budapesti igazgatója megjelent ma Varjassy Lajos polgármesternél és egy rendkívül fantasztikus tervet terjesztett elője. Mint azonban már annyiszor, úgy most is csak a lóvasut koncessziójának meghosszabbításáról lesz szó, amely ebben a megépülő alakban jelentkezik. A művek képviselőjének állítása szerint a lóvasut megvétele néhány nap múlva befejezett tény lesz.

A Siemens-Schuckert művek az előtérben.

— Az Aradi Közlöny tudóstíjójától —

Arad, június 24.

A lóvasut koncessziójának meghosszabbítására irányuló törekvések a sok kudarc után sem pihennek el. Ma ismét, habár elég ügyesen álcázott alakban, felbukkant s egy szövevényes tervezet keretéből nyújtja ki csápjait, melylyel a városnak egyetlen értékes jogát akarja magához kaparítani.

Mert hát az a terv, amelylyel ezt a várost egyszerre földi paradicsommá akarják varázsolni, gyönyörű szép lenne, ha igaz és őszinte önzetlenség egyszerű köntösében jelennék meg. Azonban ha a látásunk nem csal, hát a himes takaró alatt, mintha látnók azt az ügyes gummi embert, mely most villamos telep, villamosvasut, ingyenes közvilágítás és autóbussz-vállalat megváltó képében jelenik meg és akihez néhányszor már volt szerencsénk. Hadd nézzünk csak egy kissé a szemébe a mi régi jó ismerősünknek, aki most a Jákob hangján szól a városhoz, de aki az arany tálcát, melyen a földi jókat kínálja, bizony Ézsau kezében tartja.

Ma megjelent Varjassy Lajos polgármesternél Stromszky Sándor, a pozsonyi Siemens és Schuckert egyesült művek budapesti irodájának igazgatója s felajánlotta a világhírű cég szolgálatait, amelyet az alább ismertetendő terv alakjában szándékozik a vállalat életre kelteni. Megjegyezzük, hogy nem olyan egyszerre ért-

hető ez a fenomenális idea csoportozat, mely igézően takarja el az utóbbi tíz esztendő folyamán időközönként megismételt kísérletet, melyet lóvasuti koncesszió meghosszabbítás néven ismerünk és amely oly sok galibát okozott a közúti közlekedés terén.

Mit is akarnak a Siemens-Schuckert művek?

Hajlandók Arad városa részére egy vilamostelepet létesíteni; még pedig olyan módozatok mellett, hogy a telep létesítéséhez szükséges beruházási tőkét a Siemens-Schuckert művek szolgáltatják. Arról, hogy a telepet mennyi időn belül építik fel, szó nem esett. Hanem azért tovább is van ez!

Ha — így szól az ajánlat — a telep elkészült, akkor az említett művek bérbe veszik a várostól tizenkét esztendőre. A város a befektetett tőkéért annuitást fizet. A közvilágításra szükséges áramot önköltségen szállítják.

A mi most következik, azt tessék áhitattal olvasni! Mert hát ez a pont kissé, — hogy is mondjuk no — gyanussá teszi az egész mozgást. Megvásárolják a Schuckert művek — még pedig mint a művek képviselője mondotta, már a legközelebbi napokban befejeződnek az erre vonatkozó tárgyalások — a lóvasutat. Mikor már a lóvasut gazdát cserélt, akkor alázatosan kopognak a közgyűlési terem ajtaján. Egy kis koncesszió hosszabbítás kérnek. Oh nem minden ellenszolgáltatás nélkül. A világért sem. Megígérik, hogy a döcögős lófejűt felfrissítik, illetve átalakítják villamossá.

Villamos áramnak kellene az embernek lennie, hogy olyan gyorsan tudja követni a grandiózus gondolatokat, mint amilyen röptébe alakul át a véa, négy kerékű laftika vigan csilingelő villanyossá.

A Schuckert-művek még itt sem állnak meg. Látva azt, hogy a tisztviselőknek sok a dolga, hát ezen is könnyíteni akarnak. Minek bajlódják a város az autóbusszokkal, átveszik azt is. Ők jobban értenek közlekedési ügyekhez mint a város!

Nos hát szörnyen csalódnak. Ért ez a város a közlekedéshez, még pedig alaposan. Mert a gyakorlat mesterré tette s tudja, hogy mit jelent a lóvasut koncessziójának meghosszabbítása, ha ilyen tetszeletős fregoliadakép jelenik is meg Aradon.

Ez az ügy, mely annyiszor hájtörést szenvedett már a törvényhatósági bizottság józanságán, ime eddig ismeretlen álarcban jelentkezik. Szó sincs róla, örömmel üdvözljük a Schuckert-műveket, ha villamos telepet építenek Aradon és ha olcsón szállítják a villamos áramot, a város bizonyára hálás is lesz irántuk a polgárság nevében. Megvásárolhatják az autóbusszokat, ez ellen sem lesz senkinek kifogása és ha a lóvasut boldog tulajdonosának mondhatják magukat, akkor mindenki szerencsekívánatait fogja kifejezni.

De azt az egyet azt hisszük, minden próféta képe nélkül megjósolhatjuk, hogy a lóvasut koncessziójának meghosszabbítását Arad törvényhatósági bizottsága senkinek meg nem adja, ha akár milyen szövevényes tervekkel jön is elője.

A vizsgák.

Mindenkinek igaza van.

A tandr: Hála Apponyinak! még senki sem lett öngyilkos! Egy hétig minden nap remegve néztem a lapokat, nem akadt-e öngyilkos diákom nevére, de most már megnyugodhatok. Igaz, hogy csak a két legretentőbb szamarat mertem megbuktatni. Legfeljebb én magam lehetek öngyilkos; a megbolondulásomhoz közel vagyok, még egy érettségi vizsga: és el is érem.

Másik tandr: Nem buktattam meg senkit. Istentem, hiszen én is voltam diák! Miért okoznak keserű perceket olyasmiről, amiről nem tehetnek. De mit szél ehhez a légyszívűséghez az igazgató? a főigazgató?? az osztálytanácsos!!? a miniszter!!?

Az érett ifju (aki rémitő dühösen magolt): Latri az egész érettségi. Tudtam én est jól, nem is vettem a kezembe a könyveket. Minek? Szerencsém volt: átmentem, ha nem lett volna szerencsém, egy hiába is tanulok. Bolond, aki tanul.

A még nem érett ifju (aki nem tanult, de meg is bukott): Hat hónapig folyton tanultam, tudtam minden tárgyat. Kegyetlen pech fildőzött: csupa olyan kérdést kaptam, amelyre nem bírtam felelni. Egyes dolgok kimosódnak az emlékezetből és tölem csupa ilyen kérdeztek. Kegyetlen igazságtalanság történt velem!

Filozófus „érte”: Nos, érett vagyok. Szeretném tudni, mennyivel lettem ezáltal ma okosabb, többet érő, mint voltam tegnap vagy tegnapelőtt?!

Kataszteri irnok: Most folynak az érettségi. Istentem, ha én érettségi vizsgát tehettem volna husz év előtt, most nem itt tartanék!

Vasuti napidijas: O, szent Érettségi! Jelenen érett vagyok, doktor juris, doktor philosophiae és hatodik esztendeje napidijas. Hála az egeknek, hátra van még a „forgalmi szakvizsga”, akkor majd vihetem valamire — talán.

A milliomos: Nevetséges! Mindenki érettségi bizonyítvány, doktorátus után törli magát; mit szólnának hozzám: négy elemim van és ugyanannyi millióm . . .

Az ifju lump (VI. gimnázista): Azt olvastam, hogy az igazi érettség a szerelem titkaival kezdődik . . . Ezek szerint érett volnék.

A kis diák: A papa ezüst órát ígért, ha jól vizsgázok: és most nem akarja megvenni. Jövőre megbukom!

Az egészen kis diák: Hat vizsgát tettem le: óvodai vizsgát, négy elemi, a másodikat — bevallo — kéteser, mennyi van még hátra! Az élet csupa vizsga!

A leányzó: Vizsgák! Buknak a diákok . . . Én vizsga nélkül is elbuktam . . .

Papa (miután fiát a rossz bizonyítvány miatt elverte): Hm! tulajdonképp bolondot teszek: hisz én se tanultam jobban! Igaz, hogy engem is elvert az apam, aki a maga diákkorában nem bizonyos, hogy első tanuló volt . . . A tradíciók szentek . . .

Egy kis leány: Gyönyörű fehér ruhát kaptam a vizsgára. A keresztmama elvitt fagyaltot, a bácsitól aranygyűrűt kaptam. Bárcsak minden héten vizsga lenne.

Óreg bácsi: Oh, boldog idők, boldog ifjuság! Tanulások, vizsgák édes idői! Miért nem tartok még ott, újra ott!

Az osztálytanácsos: A esallóközi gimnáziumban 18% bukkott meg, feltűnő sok, gyanusan sok! Nagyzoltánban csak 17% egy egész hetvenkilenc század százalék!! panamaszerűen kevés! Ezt nevezik modern tanításnak! Kiméletlen vizsgalapot indítok!

Aradmegye: gyenge középtermés.

Aratás küszöbén.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 24.

Néhány nap múlva megpendülnek a kaszák a szántóföldeken. A kalászok, a melyeknek rendjeit vágni fogják, csaldott reményeket hoznak magukkal. Aradmegyében, amint az alábbi jelentésekből kitűnik, általában gyöngye, a közepesen is alul való termést hozott az idei esztendő. A rossz termés oka főként a legutolsó hetek szárazságának tudható be, amelyet csak itt-ott szakított meg némi eső. Aradmegye e tekintetben az országos átlagot se közelíti meg, s ha a kétségtelen eredményt abszolút rossznak nem is lehet mondani, a gazdák ezt az évet mindenestre a rosszabbak közé fogják sorozni.

Aradmegye sik területének nevezetesebb középpontjairól a következő termés jelentéseket kaptuk:

Magyarpécskán a termés meglehetősen különböz. Általában azt lehet mondani, hogy az őszi vetések állása rossz, a tavaszlaké ellenben kielégítő. A buza átlagos termése katasztrális holdanként előreláthatólag hét métermássa körül lesz. A szárazságnak, amelyet csak a legutóbbi időben váltott föl némi csapadék, rossz hatása volt. Árpában és zabban jó középtermést várnak. Az árpa aratását e hét péntek—szombatián megkezdik; a busáé a jövő héten. A munkások javarészt le vannak szerződötve és arató-zavarokra nincs kilátás.

Megyesegyházaán a szántóföldek háromnegyedében általában jó termés várható; csupán egy negyedrészelt sujtott a homokos talaj által érzékenyebben fogadott szárazság. Az előbbiek-nél az átlagos termés katasztrális holdanként kilenc, sőt tíz métermássa lesz. Az aratást a jövő héten kezdik. Az arató szerződéseket mindenütt megkötötték és a békét aligha fogják az idén megszavarni.

Eleken a középtermésen is alul állanak a kilátások, a mit a tartós szárazságnak tudhatni be. Buzában katasztrális holdanként 5–6 métermássa, vagy ennél is kevesebb várható. Az árpa és a zab kilátásai közepesek. Az aratást a jövő hét végén, július 3–4 én kezdik meg. Az arató munkák biztosítva vannak.

Kisjenőn a tavaszi vetések katasztrális holdanként négy, az ősziakét öt hat métermássa átlagos termést ígérnek. A közepesen is aluli termés ez, amely a múlt év eredményei mögött messzé elmarad. A rossz termés oka a tavalyi őszi szárazság, a rossz telelés és a legutóbbi hetek megszakítás nélkül való nagy melege. Az aratást közvetlen Péter Pál nap után kezdik. Az arató munka jórészt a községbeli aratók által van biztosítva, úgy a nagy uradalmaknál, mint a középgazdáknál.

Pankotán az őszi vetések — a szántóföldeken többnyire ilyenek vannak — egyes helyeken előszködött. A buzában a középtermésen alul; katasztrális holdanként négy öt métermássát várnak. Ellenben igen szép termés lesz az árpának. Az aratást a jövő hét elején kezdik, de egyes helyeken máris folyik. A gazdák — a Sulkovszki-uradalom is — helybéli aratókat szegődötték.

Ujszentanna határában a vetések állása a középtermést ígéri. Katasztrális holdanként 6–7 métermássát. A szárazságnak mérsékelt hatása volt. Az árpa és zab jól áll. Az aratást július 3 én kezdik meg s előreláthatóan munka-zavarok nélkül fogják bevégezni.

Hivatalos óra: nyolctól kettőig.

Ezt kéri a városi tisztviselők.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 24.

Arad város polgármesteréhez a mai napon kérvényt nyújtottak be a városi tisztviselők az egységes munkaidő behozatala érdekében. A kérvény, melyet Zubor Andor és tisztviselőtársai irtak alá, arra kéri Varjassy Lajos polgármestert, hogy vigye pártolólaz a közgyűlés elé azt a javaslatot, hogy a városi tisztviselők hivatalos órái a nyári időny alatt reggel nyolctól délutáni kettőig tartsanak.

Bizonyára emlékezetes még Arad közönsége előtt, hogy a városi tisztviselők két esztendővel ezelőtt ugyanezzel a kérelemmel fordultak a város közgyűlése elé. Mi a közönség érdekeiből már akkor elleneztek ezt a tervet, melyet azonban két éve a város törvényhatósága mégis elfogadott és életbe léptetett. Tavalyelőtt nyáron így csakugyan behozták az egységes munkaidőt, mely elméletileg elég szépen hangzó lehet, amelynek gyakorlati kivitele azonban — s ezt megmutatta az akkori példa — a közönség érdekeibe ütközik. Nem is tarthatott soká az egységes munkaidő: különösen a kereskedő és iparosközönségre, de meg az egész város társadalmára nézve nemcsak kényelmetlen, de sokszor káros is volt a délutáni hivatalos óra hiánya és ezért a közgyűlés hamarosan meg is szüntette az új rendszert és visszaállította a régi délelőtti és délutáni munkaidőt.

Azok az okok, amelyek akkor az egységes munkaidő ellen szóltak és annak megváltoztatására vezettek, teljességgel fennállanak ma is. A közönség kényelme, sőt anyagi és biztonsági érdeke most is a délelőtti és délutáni munkaidő mellett szól s ezért ellenezzük ma is a városi tisztviselők kérelmének teljesítését.

A tisztviselők kérvénye különben az osztályon munkaidőt az idén július 15-étől szeptember 15-ig kéri, jövőre azonban már június elsejétől szeptember közepéig. A kérvénnyel a törvényhatósági bizottság közgyűlésen fog foglalkozni.

HIREK.

Öngyilkosság

a menyasszony ablaka alatt.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Arad, június 24.

A fővárosban ma egy vidéki tisztviselő agyonlőtte magát, mert nem akarták megengedni menyasszonyának szülei, hogy mai állásában egybekeljen jegyesével.

A megrendítő esetről a következőket jelent tudósítónk:

A Lehel-utca 26. számú házban lakik Bucsovsky Sándor magántisztviselő, aki a Hirsch és Frank vasöntődéjében van alkalmazva. Bucsovskynak van egy felnőtt leánya, Kornélia, aki jegyben járt Mihályi István szolgabírói hivatalkával. Bucsovskyék a vidéken, ahol még rövid idővel ezelőtt laktak, ismerkedtek meg Mihályival és Kornéliával beleszeretett a fiúba, aki jó modoru, csinos fiatalember volt. Bucsovskyék, amikor látták, hogy a fiatalok

vonzalma komoly természetű, balsegyeztek a köendő frigybe, mielőtt Budapestre költöztek, megtartották az eljegyzést, de megmondották Mihálynak, házasságra addig ne számítson, amíg olyan álláshoz, keresethez nem jut, amely biztosíték arra, hogy családját el tudja tartani.

Egyelőre semmi kilátás nem volt erre. Mihályi a salgótarjáni szolgabírói hivatalnál volt irnok, de ennek az állásnak a jövedelméből maga sem tudott megélni, nemhogy családalapításra gondolhatott volna. Előmenetelre kilátása pedig azért nem lehetett, mert a fiatal ember türelmetlen, ideges volt, jegyesétől távol nem tudott élni; egyre a házasságot sürgette, melybe a leány atyja balsegyezni nem akart.

Tegnap Mihályi váratlanul Budapestre érkezett. Már késő este volt, amikor a Lehel-utca 26. számú ház kapuján becsengetett és a kaput nyitó házmesternek 12 fillért adott. A házmester az idegent nem akarta a házba engedni, már azért sem, mert észrevette rajta, hogy részeg. De ez azt mondotta, hogy Bucsovskyékhoz megy, mire felkísérte a második emelet 44. sz. alatti lakás elé. Mihályi itt dörömbölt; belül megkérdezték, ki van az ajtó előtt?

— Én vagyok, Mihályi!

— Jöjjon nappal! — hangzott a válasz. Ilyenkor szokatlan a látogatás!

Enek az elutasításnak oka volt. Mihályi az utóbbi időben fenyegetődzött, hogy ha nem adják hozzá Kornéliát, megöli a leányt, aztán önmagát.

Mihályi nem nyugodott bele az elutasításba, tovább dörömbölt, mire a házmester felszóllította, távozzék és ne lármasza fel a lakókat.

— Látja, nem engedik be, — mondotta. — Menjen aludni és jöjjon reggel! Mert ha nem megy, kénytelen leszek rendőrt hivatni.

— Maga is összejajtszik ezekkel; mondotta a fiatalember és a lakás ajtójára mutatott, de aztán békésen távozott és az újra kaput nyitó házmesternek most 8 fillért adott.

Bucsovskyéknek a második emeleten utcai lakásuk van; Mihályi másfél órával később — addig a ház előtt járkált — a földszinten az ablak irányában a ház falához támaszkodott és halántékán lökte magát. Azonnal meghalt.

A lövésre egy földszinti lakó lett figyelmes, az értesítette a házmestert, aki az öngyilkosban ráismert a Bucsovskyék éjjeli látogatójára.

Az öngyilkosnál három levelet találtak; egyik nyitott volt és Mihályi Balassagyarmaton élő anyjának szólt. Az öngyilkos bocsánatot kér, hogy így cselekedett, de nem bírta ki tovább, jegyesét haza nem vihette és nélküle nem tud tovább élni.

A rendőrségnek is irt néhány sort:

„Mihályi István vagyok, salgótarjáni szolgabírói irnok. Értesítsék a balassagyarmati szolgabírói hivatalt. Addig ne boncoltassanak, mert a szolgabíró intézkedni fog, hogy ne boncoljanak.“

Találtak zsebeiben 98 krajcár pénzt, egy kifizetett, átlukasztott váltót és egy bajuskefét.

Holttestét beszállították a bonctani intézetbe.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 25-én az időjárás: Változóköny, sok helyütt csapadék és zivatarok.

— Előléptetés. Varjassy Árpád kir. tanácsos, kir. tanfelügyelő, mint a hivatalos lap holnap reggeli száma közli, a 6. fizetési osztályba lépett elő.

— Az Unió volt elnökének halála. Egy *new-yorki* távirat jelenti: Az északamerikai egyesült államoknak két cikluson át volt elnöke, *Cleveland* Róbert ma 72 éves korában elhunyt.

— Viharos főispán-iktatás Zágrábban. Zágrábból táviratozzák: Ma volt itt *Vuhyetics* új főispánnak beiktatása. Az ülésen a zágrábi alispán elnökölt. Eleinte zavartalanul intézték el a szokásos formásgokat, amikor azonban az alispán jelentette, hogy a főispán le akarja tenni az esküt, nagy zaj keletkezett. Az ellenzék padjairól kiáltoztak:

— *Abcug! Le vele! Nem engedjük!*

Egy bizottsági tag kijelentette, hogy jelenleg Horvátországban az alkotmányos élet szünetel, nincs parlament és ilyenkor nem tűrhetik a főispán felesketését. Az alispán a tiltakozást jegyzőkönyvbe vette. Mikor a főispán az ajtóban megjelent, viharos zaj fogadta. Az alispán elrendelte az eskümintá felolvasását, mire az ellenzéki tagok kivonultak a teremből. Hirtelen harsány trombitaharsogás hallatszott. Megtörtént a felesketés. A karzat a napirend tárgyalásánál is folyton zajongott és többen így kiáltottak:

— *Ki kell dobni a magyar bandát!*

A kavargás türethetlenné vált, mire az alispán előbb felfüggesztette, majd elnapolta a közgyűlést.

— Lángban álló ravatal. *Csanádpalotáról* írja levelezőnk: Különös eset történt *Horváth* János házában. Édes anyja hetvenkilenc éves korában meghalt. A holttestet a család szokás szerint felravatalozta. Délután azonban a halottat magára hagyták és kimentek a ház kertjébe. Egyszer csak azt vették észre, hogy a szobából füst tödul ki. A mint berohantak, azt látták, hogy a ravatal lángokban áll. A gyertyáktól a szemfedő tüzet fogott s a halott arca és haja összeégett. A tüzet hamarosan eloltották és a halottat a kis baleset után elföldelték.

— Tavaszi szemle a huszároknál. *Travadoll* *Matics* vezérőrnagy, a temesvári cs. és kir. lovasdandár parancsnoka ma segédtszije, *Bolfrass* főhadnagy kíséretében Aradra érkezett, hogy a cs. és kir. 12. huszárezred aradi osztálya, továbbá a cs. és kir. 3. huszárezred pótkerete fölött szemlét tartson.

— *Horty* Pál temetése. Budapestről táviratozzák: *Horty* Pál elhunyt festőművésznünk holttestét tegnap hozta haza a fiumei gyorsvonat. A holttestet *Hirt* Lajos mérnök, az elhunyt művész testvéröccse vette át és a városi Múcsarnokba szállíttatta. *Magyarevics* Mladen tisztifőorvos megvizsgálta a holttestet, azután fölláttatták az igen díszes ravatalt. *Horty* Pál háromszoros koporsóban nyugszik; kívül tölgyfa, belül ólom és legbelül érc földi a művész holttestét. Koszoruk százai fejezik ki tisztelőinek és rokonainak gyászát. Koszorút küldtek többek közt az Iparművészeti társulat, a képzőművészek egyesülete, a főváros, mely különben díszsírhelyet jelölt ki a halott számára a kerepesi temetőben. Délélt ott volt *Horty* Pál özvegye, aki a ravatal előtt imádkozott. A temetés délután 4 órakor volt. A temetésen búcsútatót mondott *Alpár* Ignác, *Jendrassik* Jenő festőművész és *Róna* József szobrász. Jelen volt a temetésen *Saterényi* József államtitkár *Kossuth* Ferenc képviselőjében, *Apponyi* Albert gróf és más előkelőségek.

— A mezőgazdasági kamarák. *Darányi* Ignác földművelésügyi miniszter tegnapi parlamenti beszédében — mint megírtuk — bejelentette, hogy a mezőgazdasági kamarákra vonatkozó-

lag javaslatot nyújt be a képviselőház elé. Most nyilvánosságra került a javaslatnak előadói tervezete, melyet *Bernáth* István országgyűlési képviselő, a magyar gazdaságvétség igazgatója és *Rubinek* Gyula, a Magyar gazdasági egyesület igazgatója készítette. A javaslat két részből és 21. §-ból áll. Az első rész a mezőgazdasági kamarákról általában intézkedik, a második egy országos mezőgazdasági kamara felállítását tervezel.

— Borecet után — boradó. Érdekes határozatot hozott a pénzügyminiszter a *Temesvári Kereskedők Egyesületének* felterjesztése alapján. A temesvári jövedéki kezeléség ugyanis a borecet után boradót szedett s minthogy a borecet adója hektoliterenkint 3 korona s a boré 14 korona 39 fillér, tehát 11 korona 39 fillérrel többet a kelleténél. A Temesvári Kereskedők Egyesülete ez ellen felírt a pénzügyminiszternek, aki méltányolva a feliratban előterjesztetteket, olyképp határozott, hogy a borecet után nem szedhető a bor adója és utasította a jövedéki kezelőszéket, hogy a különbözetet a *kiskereskedőknek három évre visszamenőleg fizesse vissza*.

— Félmillió honoriárium. Ritka honoriáriumot szavaztak meg ügyvédeknek a maroshevisi urbéreszek. A szerencsés ügyvédet *Koroján* Gyulának hívják és mint *Kolozsvárról* írják, kerek félmillió koronával akarták díjazni kilensel a munkásságát. Az ügyvédi honoriárium összegét azonban magasnak találta a megyei hatóság és az alispán óvást jelentett be ellene a közigazgatási bírósághoz, amely fel is függesztette a *Koroján* részére megszavazott összeg kifizetését. Így kétségessé válik most már a *Koroján* ügyvéd szerencséje. Most *Köllő* alispán vette kezébe az ügyet és kiutazott Maroshevizre, hogy a honoriárium dolgát megvizsgálja.

— Az aratósztrájk meggátolása. Makóról írják: A mezőhegyesi állami gazdaságba kétezer erdélyi székely munkás érkezett a hat hétig tartó aratósi munkákra, hogy esetleges aratósztrájk meggátolására tartaléklul szolgáljanak.

— A Máv. új teltő telepe. Egyik fővárosi lap írja: Tudvalevő, hogy a Máv. már régebben folytat kísérleteket abban az irányban, hogy a tölgytalpát — amennyiben ez lehetséges — bükk talpfakkal helyettesítse. Ezeket a kísérleteket fokozottabb mértékben csak a legutóbbi három év alatt rendszeresítették. A bükkfát azonban talpfának csak akkor lehet használni, ha kellőképpen impregnálják. A Máv. eddig a célra négy teltő telepet épített, ezek azonban korántsem elégségesek arra, hogy az államvasutaknak mindinkább megnövekedő talpfassükségletét impregnálhassák. A tölgyfára az utóbbi időben, mint ismeretes, rohamosan emelkedett s ez indította arra az államvasutak igazgatóságát, hogy az eddig már bevezetett bükktalpfa mennyiségét fokozza. A Máv. eddigi teltő telepei: a teracsenei, nagyenyedi, mezőtelegdi és noszka telepek, nem bírják már befogadni a tömeges teltendő mennyiséget s ezért határozta el az államvasutak igazgatósága, hogy *Aradon egy új teltő telepet létesít*. Ezt a telepet a nagyenyedhez nagyban és egészben hasonló berendezésekkel építik akként, hogy a talpfák egy forró olajban való főzés mellett, mint horganyhalvaggal a *Burneth* rendszer szerint is teltethetők legyenek. *E teltő telep építésére már árlejtést is hirdettek*. Érdeklődünk az aradi üzletvezetőség építési osztályában az ügy iránt s ott azt a felvilágosítást kaptuk, hogy az árlejtést már csak azért sem irhatták ki, mert az üzletvezetőség még most végzi a *földfurdásokat*, amelyekből a talaj nyelő képességét állapítják meg. A telep-

nek ugyanis rendkívül bővizű helyen kell lennie s még ezt a helyet es ideig nem jelölték ki.

— Az új polgári fluskola építése. Az aradi építő iparosok szövetsége ma azzal a kérelemmel fordult a tanácshoz, hogy változtassa meg a polgári fluskola építésére kiírt pályázat terminusait, mert ezeket betartani lehetetlen. A tanács mai rendkívüli ülésében helyt adott a kérelemnek s a pályázat lejártául július 18-ikát tűzte ki. Az épületnek december 31-én kell teltő alatt lennie s 1909. július elsejére teljesen be kell fejezni az építkezést. Erről a kultuszminisztert értesíti a tanács.

— Elítélt igazgató. Az aradi rendőrség ma *Meló* Imrét, amiért a fürj-utcai iskolaépületnél megjelent s az ott dolgozó munkásokat a munka beszüntetésére szólította fel azzal az indokolással, hogy Arad bejött alatt van, száz korona pénzbüntetésre ítélte.

— Leégett fetelep. Munkácsról táviratozzák: Az éjjel a *Spiegel és Eisenberg* cég fetelepe ismeretlen okból kigyuladt és a nagy szélben teljesen leégett a melléképületekkel együtt. A kár több ezer korona. A telep biztosítva volt.

— Kisiklott vonat. *Fiuméből* táviratozzák: Az éjjel Dolince állomás előtt egy tehervonat kisiklott. Tíz kocsi összezúzódott. Emberéletben nem esett kár. Az akadályok elhárításán dolgoznak. A budapesti gyorsvonat csak nagy késéssel érkezhethet ide.

— Talált emberkoponya. Budapestről táviratozzák: A Lujza utca 86. számú ház kertjében *Kalmár* József kártyossegéd tormát ásott és ásás közben egy emberkoponyára talált. *Győri* Márton rendőr a VIII. kerületi kapitányságra vitte, ahol megindították a vizsgálatot.

— Kíéhezett gyilkos. Mármarosszigetről jelentik: A barcánfalvi erdőben a csendőrség egy teljesen kíéhezett menitelen embert talált, aki elmondotta, hogy *Pálkás* Fedor a neve és negyven nappal ezelőtt meggyilkolta feleségét és gyermekét. A gyilkosság után félelmében az erdőbe menekült és heteken át ott bujdosott. Gyökerekkel és fűvekkel táplálkozott. A csendőrség fogva tartotta.

— Tiltott sorsjegyek Magyarországon. Az utóbbi napokban néhány vidéki lap hírdelés oldalán olvashattunk egy felhívást, amelyet ékes magyarsággal fogalmazva „*Samuel* Heckscher senr. bankház, Hamburg” tett közzé. Ez a felhívás pedig szó szerint „*Meghívás a nyeremény-kilátásra, mit a Hamburg városa által garantált nagy sorsjáték rendez, melyben 9 millió 841.476 márka okvetlenül nyerésre kerül*.” Azt hisszük, minden kommentár mellőzéseivel elég annyit megjegyeznünk, még pedig a szóban forgó vidéki lapok érdekében, hogy a tiltott sorsjegyeknek — amilyen az 1889. IX. t. c. szerint ez is — hírlapokban való propagálása 100–600 koronáig terjedhető bírságba kerülhet. A publikum pedig jól teszi, ha ilyen haszontalan külföldi sorsjátékoknak nem ül föl, mert aki már sorsjegyet akar venni, az talál itthon eleget, olcsón. A sokszor okvetetlenkedő pénzügyi hatóságok pedig még jobban tessék, ha a tilos sorsjegyekkel való gősztelést egy kissé gondjaikba vessik.

— Amateur fényképezészeknek! Általánosan ismert kitűnő szalon- és uti fényképezési készülékek, felülmulhatatlan minőségű pillanat kézi aparátusok, valamint mindenféle fényképezési cikkek *Moll A.* cégnél (Bécs, Tuchlauben 9., cs. és kir. udvari szállító) kaphatók. Ezen üzletág alapított 1854-ben. Kívánatra nagy képes árjegyzéket bérmentve küld a cég.

— Molypusztító és rovarpor legjobb minőségben *Vojtek és Weisz*nál Aradon. 191.

• A kiváló bőr- és lithimios gyógyforrás •
SALVATOR
 vese- és hólyagbajknál, köszvénynél, cukorbetegségnél és harutos bántalmaknál kitűnő hatású.
 Természetes vasmentes savanyúvíz.
 Kapható ásványvízkereskedésekben vagy a Salvo-Lipótot
 Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Budolfrakpart 8.

TORVÉNYKEZÉS.

A milliomos örökös pör.

— Egy uszoda-csíny következményei. —
 — Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, június 24.

Majdnem egy évtized óta huzódó nagy pörben hozott ma ítéletet a királyi Kuria. 1901-ben történt, hogy egyik nagyváradi uszodában Kálmán Gyurka utána uszott és elkapta a lábát **Alvinczy Sándor** főreáliskolai tanár fiának: **Alvinczy Rolanda**nak, akinek kificamodott a lába. A gyermek a hosszú gyógyítás dacára bicegő maradt.

Alvinczy Sándor, akinek **Roland** egyetlen gyermeke volt, előbb bűnügyi uton igyekezett kárpótlást szerezni fia részére a szenvedett sérelemért, ez azonban nem vezetett eredményre. Ekkor adta ki **Alvinczy Sándor** szenvedélyes hangú brosuráját **A milliomos örökös bűnpöre** címmel, ami annak idején nagy feltűnést okozott Nagyváradon. Emután polgári pert indított **Alvinczy Sándor** a kiskori **Kálmán György** természetes és törvényes gyámja, **Ternyei Antalné** ellen és 150.000 korona kártérítési összeget követelt. A nagyváradi törvényszék feltétlenül csak arra kötelezte **Ternyei Antalnét**, mint gyámot, hogy 6710 korona 75 fillért fizessen **Alvinczy Sándornak**, akinek a részére még esküdtől függően ítél meg 3169 koronát; vagyis összesen 9881 korona és 75 fillér megfizetésében marasztalta az alperest.

Az ügy felebbezés folytán a nagyváradi királyi ítélőtáblára került, amely ezután a törvényszék ítéletének feltétlenül marasztaló részét csak 1194 korona és 75 fillérre vonatkozólag hagyta jóvá, az ítéletnek a további marasztalásra vonatkozó részét pedig föloldotta s pótbizonyítást rendelt el.

A királyi Kuria ma tárgyalta **Alvinczy Sándor** felebbezését s hosszas tanácskozás után arra kötelezte **Ternyei Antalnét**, mint kiskori **Kálmán György** gyámját, hogy az összes gyógyítási és peres költségeken kívül **Alvinczy Roland** részére **Alvinczy Sándornak** kártérítés címén 40000 koronát fizessen meg.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsze.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, június 24.

Amerika ¼ olcsóbb. Néhány ezer mm. 15 fillérral olcsóbb
 Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli sárlát	2 órai sárlát
Buza októberre . . .	11.52 - 11.33	11.29 - 11.30
Zab októberre . . .	8.17 - 8.18	8.20 - 8.21
Rozs októberre . . .	9.32 - 9.33	9.30 - 9.31
Tengeri májusra . . .	6.76 - 6.77	6.76 - 6.77
Tengeri júliusra . . .	6.98 - 6.97	6.95 - 6.96

Zárul 5 órakor:
 Utótőzsze üzletelen.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Június 24. —

Magyar elsőrendű: Oreg nehéz páronként 400 kilogrammon felelül sulyban — fillérig; közép páronként 300-400 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig; finál nehéz páronként 320 kilogrammon felelül sulyban 128-130 fillérig; fiatal közép páronként 251-320 kilogrammig terjedő sulyban 130-132 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban 134-138 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felelül sulyban — fillérig; közép páronként 240-260 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig.
 Sertéslejtés: Június hó 19 napján volt készlet 39 075 darab, június 20. napján fölrajtatott 921 darab, június 20. napján elszállított 186 darab, június 22. napjára maradt készletben 39.810 darab.
 A hizott sertés üzlet irányzata: Változatlan nyugodt.

BARG-49. 60
KALODONT
 LEOJOBBS
 FOG-GRÉME
 5907

IDEGENEK ARADON.

— Június 24. —

Fehér Kereszt szálloda. Fejérvapatak László egyetemi tanár Budapest. — **Dauer Ernő** utazó Németország — **Kieselland Károly** utazó Bécs. — **Minkus József** utazó Bécs. — **Erdész Rezső** utazó Gyula. — **Ludischitz József** utazó Budapest. — **Siegel József** utazó Pécely. — **Enyves Sándor** utazó Budapest. — **Erber Sándor** utazó Trieszt. — **Czeip József** utazó Budapest — **Szemere T.** utazó Budapest. — **Vadász Aurél** kereskedő Nagyvárad. — **Serbán István** körmegyző Petrilla. — **Kiaschek Gusztáv** utazó Budapest.

Központi szállója. Ajtay Kálmán földbirtokos Budapest. — **Reitzer Mór** utazó Budapest. — **Gergely Alfréd** utazó és neje Budapest. — **Sváby Ödön** felügyelő Budapest. — **Schustermann Győző** utazó Budapest. — **Schwarz Ármán** utazó Budapest. — **Gábor Ignác** mérnök Budapest. — **Stern Miksa** utazó Budapest. — **Reischfeld József** utazó Ungvár. — **Pollák Sándor** utazó Budapest. — **Glück Samu** nagyiparos Makó. — **Fodor Jenő** bankhivatalnok Temesvár. — **Négl Odön dr.** ügyvéd Budapest.

Vass szálloda. Kosch J. Arnold utazó Budapest. — **Rubin Jakab** kereskedő Kisjenő. — **Eichner Samu** utazó Budapest. — **Meizter Adolf** tanuló Kisjenő.

Pannonia szálloda. Juhász József tanító Németpereg. — **Spatár Valér** állami iskolai igazgató és gyermekek Szentjános. — **Lust Ferenc dr.** orvos Simand. — **Goldberger Márkus** kereskedő Borossebes. — **Modris Izsó** magánzó Nagylak.

Június 28. Az aradi könyvnyomdászok „GUTENBERG DALKÖRE” a

Csálai nagyerdőben sétahangversenyyel egybekötött NAGY NYÁRI MULTSÁGOT rendez saját zászlója alapja javára. Kedvezőtlen idő esetén a multság július 5-én lesz.

NYÁRI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1908. évi június hó 25-én:

Gál Gyula, a budapesti Nemzeti Színház tagjának felléptével:

F á t u m.

Színmű 4 felvonásban. Irta: Zsiros István,

SZEMÉLYEK:

Báró Alpár Hunyadi J.	Zinneburg Ujj Kálmán.
Erna, neje Lászy Etel.	Truttmannberg Szappanos D.
Ella, leánya K. Kopolnay.	Sárosfalvi Várnay Jenő.
Szentkeresztlyne H. Körössy J.	Gozdanovics Mártonfy R.
Vajkay Sándor Gál Gyula	Lubonyovszky Faludy K.
Vajkay László Delll Lajos.	Kovács Margit H. Harmath

Kezdeté 8 órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Műsor 1908. június hó 25-én, csütörtökön:

1. Világító torony. Látványosság. — 2. Angol matrójátékok. Humoros. — 3. Husvé i tojások. Fantasztikus. — 4. Falusi jöltövő. Dráma. — 5. Elő hólabdák. Kacagtató. — 6. Rabok szökése. Dráma. — 7. Szenved lyes sakkozó. Kacagtató. — 8. Hogyan csempészenek? Látványosság. — 9. Az ideai liverpooli akadályverseny. Sportkép.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — Cukrászda.

Előadások: Este 7 órától 11 óráig.
 Az előadásokra bármikor be lehet menni.

NYILTER.

Szépítő-kúrát

végezhet mindenki odahaza, ha egy Dr. **JUTASSY-féle készletet** beszeres. Ilyenek:
Bőrápoló-készlet a nomália, ép, tiszta arcból szép bőrének ápolására és megőrzésére; száraz, sémőös, durva, hámló, feszülő, viszkető, hevedő bőrre; ráncok és libabőr ellen.
Bőrgyógyító-készlet fenyves, zsirós, pórúsos, atkás (mitesseres), pattanásos (vimeris), oros, vörös arc, vörös orr, vörös kéz, fagyalm foltok és izzadás ellen.
Bőrtisztító-készlet elszárgult, lebarant, napégett arcok lehértésére, szupló és májfolt ellen.
Bőrhámlasztó-készlet lencsefoltok, tag pórusok, pattanásnyomok, rózsapattanás (rosaces), bőrkeményedés, borvirág, himlőhely és sebhely ellen.
Hajgyógyító-készlet hajkorpa, hajhullás ellen s a kopaszodás megakadályozására. E készletek föl vannak szerelve a megfelelő szappannal, a szükséges kozmetikai eszközökkel és szerekekkel, melyeknek biztos hatását 1892 óta ezer és ezer arcon tapasztaltuk s a melyeknek ártalmatlanságáról az intézet főorvosa, **Jutassy József dr.** kozmetikus bőrgyógyász, egészségstanar kezelkedik, kinek receptjei szerint a szerekek készülnek. A kimerítő használati utasítás alapján mindenki sikerrel kezelheti önmagát azon szépséghibája ellen, melynek megfelelő készletet beszeres. **Jutassy dr. „Szépségápolás”** című könyve minden készlethez mellékelve van. 5926

— Minden egyes készlet ára 5 korona. —

Készíti és elárúsítja személyesen vagy posta útján

Kozmetikai Gyógyintézet elárúsító osztálya

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4. I. emelet.

Kapható vagy megrendelhető az intézetben kívül minden gyógyszerárban. — Póráktár: **Török József** gyógyszerár Budapest, VI. kerület, Király-utca 12. szám.

Műhely áthelyezés!

Kenderesy és Paladics

épület- és butor-asztalosok

Arad, Deák Ferenc-utca 33. sz.

(Helm-ház.)

Van szerencsénk a nagyérdemű közönségnek becses tudomására adni, miszerint

üzletünket

a jelen kor igényeinek megfelelően berendeztük.

Elvállalunk épület, butor, portál, iroda és bolti berendezéseket a legdiszesebb és a legegyszerűbb kivitelben.

Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

Tisztelettel

948 **Kenderesy és Paladics.**

Hartmann János

Aradon, Kazinczi-utca 11. sz. alatt.

Tekeasztal, dákók, golyók és különlegességi kávéház berendezési cikkek készítése

műhelye.

Szakképzettségemet a párisi legelső és legnagyobb gyárban szereztem. Teke-asztalok behuzását a legújabb saját szisztém szerint behuzok ragasztás nélkül, a melyeken a golyók ugrása elő nem fordulhat. Meghívásra bárhova a vidékre is elmegyek, saját szöveteimmel.

Műhelyből kikerült árukért, különösen a dákók egyenességéért egy teljes évig jótállok.

Ismét eladóknak nagy árendemény.

Használt golyókat veszek és cserélek. Gyors és pontos kiszolgálásért kezeskedem.

Saját francia gyártmány szerint készült dákók óriási választékban 2 k.-tól 100 kor.-ig. Régi ócska tekeasztalokat újjáalakítok s becsérélek.

Nagy raktár kész billiárdokban! Olcsón kapható legújabb fordítható **Elipsis Billiárd.** 741

8183—1907. bjb.

Hirdetmény.

Az aratási idő beálltával közbiztonsági és közrendészeti tekintetből közhírré teszem:

Hogy szénát vagy gabonaneműeket a földekről éjjel csupán a közeli tanyákra szabad hordani.

Dinnye vagy kukorica földek őrzése céljából készült kunyhók közelében lábas jószágot vagy majorságot tartani nem szabad.

Érő vagy learatott gabona közelében tüzet rakni tilos.

Szalmás gabonák nyomtatás végett a város területére való behordása meg nem engedtetik.

A szérüs helyeken összehordott gabonaneműek akként helyezendők el, hogy az asztag végek között legalább 6 méter üres hely legyen.

A cséplőgép tulajdonosa a gép működése színhelyén tűzbiztonság okáért egy fecskendővel készenlétben tartani köteles.

Gőzerő által (lokomobil) vagy annak megfelelő villamos erő által hajtott cséplőgépek üzeménél egy kifogástalanul záródó horganybádógból vagy keményfából készült szekrényében a következő anyagok tartassanak készenlétben:

1. 500 gramm Bruns-féle zsirtalanított vatta 50 grmos csomagokban;
2. 3 méter sterilgáze üvegben, 1 méteres csomagokban;
3. 5 drb. mullpólya 8 cmt. széles, 5 méter hosszú;
4. egy drb. flanelpólya, 10 cmt. széles, 5 méter hosszú és egy drb. flanelpólya 8 cm. széles, 5 méter hosszú.
5. 2 drb. Esmarch-féle háromszögletes kendő;
6. egy liter 1.1000 oldat sublimát veresre festve. Felírás: mérge, sebkimosásra;

7. 500 cm. cinktapsz;
8. egy drb. 8 cm. széles, 3 méter hosszú gummiszövetpólya;
9. egy tucat közönséges enyvezett vattatábla;
10. 300 gramm tiszta vazelin;
11. egy drb. nagyobb kötszer olló;
12. 20 drb. biztosító tű;
13. Néhány tábla varga kéreg;
14. 10 drb. fasin 20-60 cmt. hosszúságban;
15. egy drb. mosó szappan;
16. egy drb. körömkefe;
17. két törülköző kendő;
18. egy ivópohár;
19. egy evő kanál;
20. egy kaucsuk genyecsésze;
21. egy mosdó tál;
22. egy drb. Velkmann-féle sin és egy karsin fehér bádógból vagy drótkosárból;

23. 100 grm. törköly vagy szilva pálinka;
24. 100 grm. tiszta borecet;

II. Más mozgatható (motorikus) erővel vagy járgánnyal hajtott cséplőgépeknél hasonlóan jól zárandó bádóg vagy fatartányban az alábbi anyagok tartandók készenlétben:

- a) 200 grm. Bruns-féle zsirtalanított vatta 25 grmos csomagokban;
- b) 2 méter sterilgáze üvegben, 1 méteres csomagokban;
- c) 3 drb. 8 méter széles, 5 méter hosszú mullpólya;
- d) 2 drb. háromszögletes kendő;
- e) 3 drb. sublimat pastilla fahengerben, felírás mérge, sebvíz, egy drb. 1 liter vízben oldandó;
- f) egy drb. gummi szövött pólya;
- g) egy drb. mosó szappan;
- h) egy drb. körömkefe;

Amennyiben az I. és II. pont alatt említett cséplőgépeknél a most leírt tartalmassabb és kifogástalan állapotban levő mentőszekrény vagy kötszer doboz már volna készenlétben, a géptulajdonos új készlet beszerzésére nem köteles.

III. Kézi erővel hajtott cséplőgépek tulajdonosai ilyen mentőszekrények tartására nem kötelesek. A mentőszekrény, illetőleg a kötszerek kellő módon való használhatása céljából megköveteltetik azonban, hogy a cséplőgépeknél alkalmazottak közül legalább is két, illetőleg a II. szám említettéknél egy egyén, még pedig elsősorban a gépész, az elsősegély nyújtásban kellő jártassággal bírjon. (1876. XIV. t.-cz. 40. és 42. §-a.)

A cséplésnél, valamint az asztagok között dohányozni tilos.

A géptulajdonos a cséplőgépnél alkalmazott etetőket, fütőt, a gépen álló kévevágókat, kéveadogatókat, ugyancsak a szecsavágó gépnél alkalmazott etetőket köteles az országos gazdasági munkás cseledségélyző pénztárnál baleset esetére biztosítani, kivéve, ha meggyőződött arról, hogy az illető pénztárnál baleset esetére külön is biztosítva van már. Ha a géptulajdonos ezen kötelezettségének nem tesz eleget: e mulasztásból eredő teljes kárért az etetőnek, fütőnek, kéveadogatónak, illetőleg jogutódainak akkor is felelős, ha a munkaközben bekövetkezett baleset körül őt különben semmiféle gondatlanság sem terheli.

A cséplőgépeket csak képesített gépészek és fütők kezelhetik, kiknek tiltva van szolgálatuk közben szeszes italok élvezése, továbbá a gépfelügyelő személyes felelősséggel tartozik, hogy a gépkörül ittás emberek alkalmazást ne nyerjenek.

Fahidon 4000 kgr. elegysúlyt meghaladó mozgonyok csak akkor szállíthatók, ha erről 48 órával előbb a városi mérnöki hivatalnak jelentés tétellett.

Erzsébet, Sága és Gáj külvárosokban, vagy Poltura városrészben a takarmány boglyában vagy kazalban csak akkor tartható, ha a boglya vagy kazal és az ezt környező épületek közt legkevesebb husz méter üres tér marad, több boglya vagy kazal pedig csak akkor helyezhető el, ha azok között husz méter üres tér marad. — Arad, 1908. évi június hó 17 én.

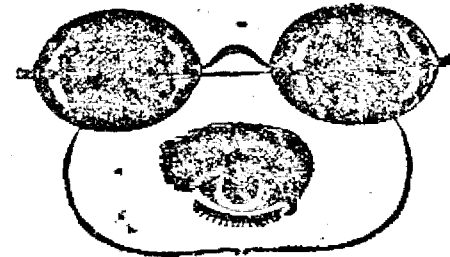
Sarlot Domokos, főkapitány.

Elsőrendű látzerész üzlet.

DICK SAMU

órák és látzerész

Arad Andrassy-tér és Weitzer János-utca sarkán

Elad és javít mindennemű órákat két évi jótállás mellett a legolcsóbb áron. Raktáron tart mindennemű színházi látzeréseket a legkülönbözőbb kiállításban, legfinomabb lorgnókat, orrcsipeket és szemüvegeket, arany, ezüst, nikel és tekenőbeka csont keretekben, legjobb üvegekkel.

• Nagy raktár sűrűségi fokmérőkben, bor, must és szesz részére, továbbá mindenféle hőmérők, mindennemű kivitelben. 2413

Szemüvegek és orrcsipek orvosi rendelet szerint azonnal készíttetnek.

Hair regenerator.

Ártalmatlan készítmény, mely az ősz hajnak eredeti színét adja vissza. Nem festék, hanem a gyökerekre ható készítmény, melytől a haj puha selyem fényű és ugyanolyan színű lesz, a minő az eredetileg volt, korpa képződés meg szűnik, ugyancsak a haj hullása is, nem piszkol.

Ára 2 korona. 271

Földes Kelemen

gyógyszertára Aradon.

Valódi brünni szövetek

az 1908. évi tavaszi és nyári idényre.

Egy szelvény 310 m. hosszú teljes fűrészházhoz (kábát, nád és mellény) előrend. csak	1 szelvény 7 korona
	1 szelvény 10 korona
	1 szelvény 12 korona
	1 szelvény 15 korona
	1 szelvény 17 korona
	1 szelvény 18 korona
	1 szelvény 20 korona

Egy szelvényt fekete szalonruhához 20.— K.-ért, szilárd felöltözöket, turistalódot, selyem-kamagart stb. stb. gyári áron küld a mint megbízható és szolid cég mindenütt ismert postógyári raktár

SIEGEL-IMHOF Brünn.

• Minták ingyen és bérmentve. •
Az előfűzés, a melyeket a magánvevő élvez, ha szövetkészítéssel közvetlen Siegel-Imhof cégnél, a gyári áron rendel meg, igen jelentékeny. Szabott, legelőször árak. Örökös vállalkozás. Minták, helyes kisíróítás, még a legkisebb rendelésnél is, teljesen friss árban.

Cement

hornyolt cserép

a legjobb fedő anyag. Vizáthatlan! Örökké tart!

Tégla, Cserép

legjobb minőségben állandóan raktáron 754

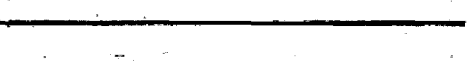
Pollak Sándor

tégla, cserép és cementáru gyárban

Mikalán.

Telefon 5-15.

Erzsébet-körút 37., I. em. Városi iroda:

A hölgyek tudják legjobban, mily fontos a szép üde arc, mily hatalom és kincs az, mily előnyökben részesül egy szép nő.

Szépnek lenni azonban nagy feladat, nem elegendő, hogy valaki csinos, fess, megnyerő külsejű és kedves legyen, hanem a legfontosabb, hogy az arcbőre tiszta legyen.

A nők tudják ezt és azért igen nagy gondot fordítanak az arcőr ápolására és a szépség emelésére.

A Földes-féle Margit-Creme

az egyedüli szer, mely 5-6-szori használat után eltávolít kiütéseket, pattanásokat, szeplőket, májfoltokat és az arcot hófehérré teszi.

A Földes-féle MARGIT-CREME páratlan és csodás arc-szépítő és a szépséget megőrző hatását mi sem bizonyítja fényesebben, mint azon körülmény, hogy a Wienben rendezett „Ausstellung für Moderne Gesundheits und Schönheits pflege“ nagy aranyérmét és diszoklevelet nyert.

A MARGIT-CREME, miként azt számos vegyvizsgálat igazolja, ment minden káros anyagtól és így az arcot bármily ideig használják is azt nemcsak nem rontja, hanem késő öreg korig ifju üdeségében tartja meg.

Készíti:

Földes Kelemen gyógyszerész Aradon.

Kapható az egész világon. Ára 1 korona. 281

APRÓ HIRDETÉSEK.

A K I N E K

Ismeretség híján

házasárra,
nevelőre,
fiatlevesre,
könyvelőre,
segédre,
tapánra,
gazdatisztra,
kulcsárra,
vinczellérré,
kerésszre.kulcsárra,
gazdasszonyra
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy,
irodaszolgára,
pénzbeszedőre
házmesterre,
stb.-re
van szüksége,

A K I

bérbeadni kíván

birtokot,
házat,
vadászterü-
letet,halászatot,
telket,
kocsit,
lovat,

A K I

eladni kíván

butort,
songorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

A K I

mindenekelőtt vétel vagy bérbevitel cél-
jából keresi;

A K I

valamely állást betölteni kíván: legbisto-
sabbban ér csóli, ha az

„ARADI KÖZLÖNY“

kis hirdetési

rovatát használja.

Az általános fogyasztási

és termelő szövetkezet tagjait ér-
tesítjük, hogy a husz Koch Mór
huscarnoka, Vaskapu épület, szol-
gáltatja. Megrendelésre a husz ház-
hoz szállítatják. 2835

Útkönyveket (Bädeker)

állandóan raktáron tart Ingusz I.
és Fia könyvkereskedése Arad,
Weitzer János-utca. Arad és te-
mesmegyei telefon 517. sz. 201

Intelligens fiúk

jobb házból, tanuló gyakornokul
felvétetnek azonnal. — Keresek
fehér mézet megvételre. Dürr Gusztáv
csemege, fűszer, pezsgőbor és
ásványvíz kereskedése Arad, a vá-
rosházzal szemben. Telefon 115. sz.
2320

Irodai alkalmazást

keres a magyar kereskedelmi le-
velezésben és gépirásban teljesen
jártas fiatalember több évi gya-
korlattal. Szíves megkeresések a
kiadóhivatalba kéretnek „Törekvő”
jeligére.

Egy jó házból való

4 polgárit végzett, jó erkölcsű fiu
mint tanuló felvétetik Weinberger
Ferenc ékszerésznél Arad, Fischer
Eliz-palota.

Veszek könyvtárakat

és hangjegyeket. Minden újdonság
raktáron. Antiquar könyvek. Könyv-
tárak berendezése. Nyomatványok
elkészítése. Kölcsonkönyvtár. Viz-
galapok száza 1 korona. Kerpel Izó
könyv- és papirkereskedése, Ara-
don. 212

Pörkölt szalonna,

légenszáritott, oldalankint 35—60
kg. nehéz, kapható Rauchbauer
Nándornál, Ujszentannán. 1991

Több mint 600

vagyonos hölgy óhajt mielőbb féj-
hez menni. Komoly házasulandók
(vagyon, vallás, foglalkozás, mel-
lékes) forduljanak Schlesinger cég-
hez, Berlin 18. címre. (A konti-
nens legnagyobb intézete.) 5949

Eladó

a Ferdinánd-utcai 5. számú ház.
Felvilágosítással szolgál az állami
gyermekmenhely gondnoka. Tele-
fon szám 488. 2286

Új könyveket

magyar, német, francia, és angol
nyelvben egy helyben, mint vidék-
re nyaralóknak és tanuló ifjuságnak
előnyös feltételek mellett ajánl,
Krausz Paulin, kölcsönkönyvtára,
könyv és papirk. Telefon sz. 511.
995

Kerestetik

egy csinos, művelt fiatal leány
egy nagy szomszédvárosban mint
elárúsítónő egy előkelő üzletben a
buffethez. Bemutatkozás pénteken
vagyis e hó 26-án délelőtti órák-
ban a „Panonia” szálló 3. számú
szobájában. A német nyelv ismer-
ete szükségeltetik, hölgyek a me-
lyeknek szép írásuk van előnyben
részesülnek- 2837Nagymennyiségű
plé-pánt és maculaturajutányos áron
eladó.
Bővebbet a kiadóhivatalban.

Negyedórán belül megszünteti a

Fejfájást

hirneves

Rozsnyai fejfájás elleni pastilla

1 darab 20 fillér. 6 darab ára 1 korona.

Páratlan hatásu

gyomorerősítő-szer

a Rozsnyai-féle

Kárpáti gyomor-csepp.

Kapható csakis:

Rozsnyay Máttyás

gyógyszertárban

301

Arad, Szabadság-tér.

SZENT MARGITSZIGET.

Elsőrangú gyógyítófürdő és üdülőhely.

Teljesen modern berendezésű

vizgyógyintézet.

43.3 C° term. kénes hévforrása kőszvény, csusz-
zsába, ízületi izzadmányok, hólyaghurut, női bajok,
stb. ellen kiváló sikerrel használható.

300 kényelmesen berendezett szoba.

ORVOSOK:

Dr. Czyzewsky Gyula főherc. udvari or-
vos és dr. Halka Lajos, a vizgyógyintézet vezetője.

Prospektust küld a

Szentmargitszigeti Gyógyfürdők és Szállodák r. t.

igazgatósága.

2334

Mentőszekekrények

járgány vagy motorikus cséplőgépekhez

a 2150/IV. b/1904. sz. miniszteri rendeletnek megfelelően összeállítva legjutányosabban kaphatók a

Vöröskereszt Drogueriában

ARAD, Weitzer János-utca 2. (Minorita-palota.) Városi és megyei telefon 455.

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Nyomatott Kurzweil János és Társaság budapesti festőgyárának festőkévei.